

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu

SPRAWDZIAN

**dla uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej
w województwach dolnośląskim i opolskim
w roku 2013**

RAPORT OKRĘGOWY

Opracowanie:
Janina Różanowska
Elżbieta Rzepecka
Obliczenia statystyczne:
Henryk Puchała

SPIS TREŚCI

I. Organizacja i przebieg sprawdzianu w 2013 roku.....	3
II. Uczestnicy sprawdzianu	3
III. Opis standardowego zestawu zadań.....	5
IV. Wyniki sprawdzianu standardowego.....	5
IV.1. Wyniki ogólne uczniów	5
IV.2. Średnie wyniki szkół	10
IV.3. Wyniki uczniów w obszarach umiejętności	12
IV.4. Łatwości zadań sprawdzianu.....	15
V. Wykonanie przez uczniów zadań sprawdzianu.....	19
V.1. Wykonanie zadań w obszarach umiejętności a przedziały wyników uczniów	19
V.2. Omówienie wykonania wybranych zadań sprawdzianu.....	24
Otwarte zadania matematyczne	24
Otwarte zadania polonistyczne.....	34

I. Organizacja i przebieg sprawdzianu w 2013 roku

Do przeprowadzenia sprawdzianu w roku szkolnym 2012/2013 powołano na terenie OKE we Wrocławiu 1 094 szkolne zespoły egzaminacyjne. Przewodniczący tych zespołów byli odpowiedzialni za przygotowanie, organizację i przeprowadzenie sprawdzianu w swoich szkołach.

4 kwietnia 2013 roku w 1 094 szkołach podstawowych w okręgu do sprawdzianu przystąpiło 32 548 szóstoklasistów. Uczniowie pisali go w 2 827 salach egzaminacyjnych. W 397 salach (około 14% wszystkich sal egzaminacyjnych w okręgu) przeprowadzenie sprawdzianu było monitorowane przez zewnętrznych obserwatorów – pracowników kuratoriów oświaty, organów samorządowych, poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli z innych szkół.

Z dokumentacji egzaminacyjnej przekazanej przez szkoły do OKE oraz z arkuszy obserwacji zewnętrznych obserwatorów wynika, że szkoły w okręgu były dobrze przygotowane do przeprowadzenia sprawdzianu i zapewniły uczniom właściwe warunki pracy. Uchybienia zdarzały się sporadycznie.

Do sprawdzenia ponad 32 tysięcy prac uczniowskich powołano 21 zespołów egzaminatorów, w których pracowało 510 egzaminatorów sprawdzianu wpisanych do ewidencji OKE. Zespoły egzaminatorów pracowały w dniach 13-14 kwietnia 2013 r. w 12 ośrodkach oceniania usytuowanych w szkołach na terenie obu województw. Średnio każdy egzaminator sprawdził około 68 prac uczniowskich.

Wyniki sprawdzianu zostały przekazane szkołom 27 maja 2013 roku za pośrednictwem serwisu informacyjnego dla dyrektorów szkół. W tym samym dniu zostały też opublikowane na stronie internetowej OKE wstępne informacje o wynikach sprawdzianu 2013.

4 czerwca 2013 roku, w tzw. terminie dodatkowym, został przeprowadzony sprawdzian dla 122 uczniów w okręgu, którzy z przyczyn zdrowotnych bądź losowych nie mogli przystąpić do niego w kwietniu.

W połowie czerwca wysłano do szkół wydrukowane w OKE indywidualne zaświadczenia z wynikami sprawdzianu, wręczone uczniom wraz ze świadectwem ukończenia szkoły podstawowej.

II. Uczestnicy sprawdzianu

Do sprawdzianu przeprowadzonego w dniu 4 kwietnia 2013 r. przystąpiło na terenie Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej we Wrocławiu **32 548** uczniów klas szóstych z **1 094** szkół podstawowych w województwie dolnośląskim i opolskim (tabela 1.).

Ze względu na stan zdrowia z obowiązku przystąpienia do sprawdzianu zostało zwolnionych **77** uczniów w okręgu.

Tabela 1. Liczby uczniów i szkół na sprawdzianie 4 kwietnia 2013 r.

Warstwa	Uczniowie		Szkoly	
	liczba	procent	liczba	procent
okręg	32 548*	100,0	1 094	100,0
woj. dolnośląskie	23 952	73,6	734	67,1
woj. opolskie	8 596	26,4	360	32,9
miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	7 569	23,3	160	14,6
miasto od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	7 232	22,2	149	13,6
miasto do 20 tys. mieszkańców	6 774	20,8	167	15,3
wieś	10 973	33,7	618	56,5
szkoly publiczne	31 714	97,4	1 019	93,1
szkoly niepubliczne	834	2,6	75	6,9

*w tym 31 laureatów konkursów, którzy mają zaświadczenia z najwyższymi wynikami.

Większość szóstoklasistów rozwiązywała zestaw standardowy (S-1-132) przeznaczony dla uczniów bez dysfunkcji oraz uczniów z dysleksją rozwojową. Uczniowie z orzeczonymi dysfunkcjami wzroku lub słuchu oraz uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim pisali sprawdzian w formie dostosowanej do ich potrzeb i możliwości. Liczby uczniów rozwiązujących 4 kwietnia 2013 r. poszczególne rodzaje zestawów przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Liczby uczniów a rodzaje zestawów egzaminacyjnych na sprawdzianie 2013

Symbol zestawu	Przeznaczenie zestawu	Woj. dolnośląskie		Woj. opolskie		Ogółem w okręgu	
		liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
S-1-132	Zestaw dla uczniów bez dysfunkcji i uczniów z dysleksją rozwojową	23 497	98,1	8 383	97,5	31 880	97,9
S-4-132	Zestaw dla uczniów słabowidzących (16 pkt.)	55	0,2	18	0,3	73	0,2
S-5-132	Zestaw dla uczniów słabowidzących (24 pkt.)	10		5		15	
S-6-132	Zestaw dla uczniów niewidomych (brajl)	2		0		2	
S-7-132	Zestaw dla uczniów słabosłyszących i niesłyszących	60	0,3	26	0,3	86	0,3
S-8-132	Zestaw dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	328	1,4	164	1,9	492	1,5
Ogółem uczniów		23 952	100,0	8 596	100,0	32 548	100,0

Uczniowie rozwiązujący na sprawdzianie kwietniowym zestaw standardowy stanowili 97,9% całej populacji szóstoklasistów z obu województw. Odsetek uczniów z dysleksją jest nieco wyższy od ubiegłorocznego i wynosi 10,1% (tabela 3.).

Tabela 3. Uczniowie z dysleksją i bez dysleksji na sprawdzianie 2013

Uczniowie	bez dysleksji		z dysleksją		Ogółem	
	liczba	procent	liczba	procent	liczba	procent
woj. dolnośląskie	20 975	89,3	2 509	10,7	23 484	100,0
woj. opolskie	7 652	91,5	713	8,5	8 365	100,0
okręg	28 627	89,9	3 222	10,1	31 849	100,0

III. Opis standardowego zestawu zadań

Zestaw standardowy (S-1-132), przeznaczony dla uczniów bez dysfunkcji i dla uczniów z dysleksją, składał się z 20 zadań zamkniętych oraz z 6 zadań otwartych. Za poprawne wykonanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać **40** punktów.

Zadania testu sprawdzały umiejętności z pięciu obszarów umiejętności opisanych w standardach wymagań egzaminacyjnych. Udział punktów możliwych do uzyskania za każdy z tych obszarów przedstawia tabela 4.

Tabela 4. Plan standardowego zestawu zadań na sprawdzianie 4 kwietnia 2013 r.

Obszar umiejętności	Liczba punktów	Waga	Numery zadań
1. Czytanie	10	25%	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
2. Pisanie	10	25%	25, 26
3. Rozumowanie	8	20%	11, 12, 13, 20, 21, 22
4. Korzystanie z informacji	4	10%	15, 16, 17, 18
5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	8	20%	14, 19, 23, 24
Razem	40	100%	

IV. Wyniki sprawdzianu standardowego

IV.1. Wyniki ogólne uczniów

Średni wynik w okręgu wynosi **23,6** punktu na 40 możliwych do uzyskania (**58,9%** punktów). Tylko dwóch uczniów w okręgu ma wynik zerowy. Wynik maksymalny (40 punktów) ma 149 uczniów (w tym 31 laureatów konkursów). Najczęściej osiąganym wynikiem były 23 punkty (1 228 uczniów). Rozkład ogólnych wyników uczniów w okręgu został przedstawiony na diagramie 1.

Rozkład wyników za zestaw S-1-132 w woj. dolnośląskim i opolskim
(N=31 880, średni wynik 23,6 pkt)

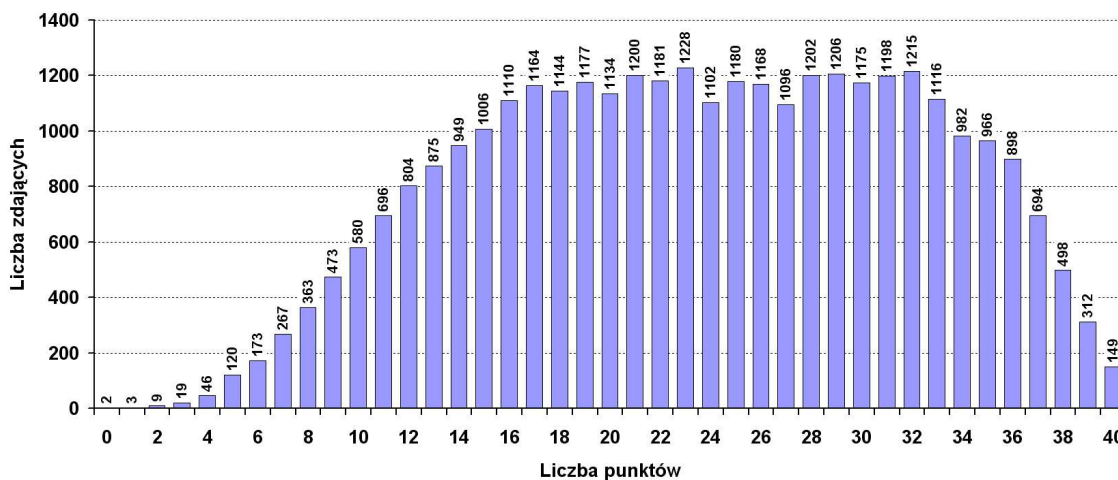

Diagram 1. Rozkład ogólnych wyników sprawdzianu – okręg

Rozkład ogólnych wyników uczniów w rozbiu na zadania polonistyczne (od zadania 1. do zadania 10. oraz zadania 25. i 26.) oraz matematyczne (zadania od 11. do 24.) w okręgu został przedstawiony na diagramie 2.

Za zadania polonistyczne można było otrzymać 20 punktów. Tylko sześciu uczniów w okręgu ma wynik zerowy, a wynik maksymalny – 1 042 uczniów. Najczęściej osiąganym wynikiem było 16 punktów (3 005 uczniów) oraz 17 punktów (2 991). Ponad połowa zdających otrzymała za zadania polonistyczne więcej niż 13 punktów.

Za zadania matematyczne można było otrzymać 20 punktów. Zerowy wynik za tę część uzyskało 158 uczniów, a wynik maksymalny – 600 uczniów. Najczęściej osiąganym wynikiem było 6 punktów (2 082 uczniów) oraz 5 punktów (2 063 uczniów). Ponad połowa zdających otrzymała za zadania matematyczne mniej niż 10 punktów.

Rozkład wyników za zestaw S-1-132 w woj. dolnośląskim i opolskim
(N=31 849, średni wynik: j. polski - 13,5 pkt; matematyka - 10,1 pkt)

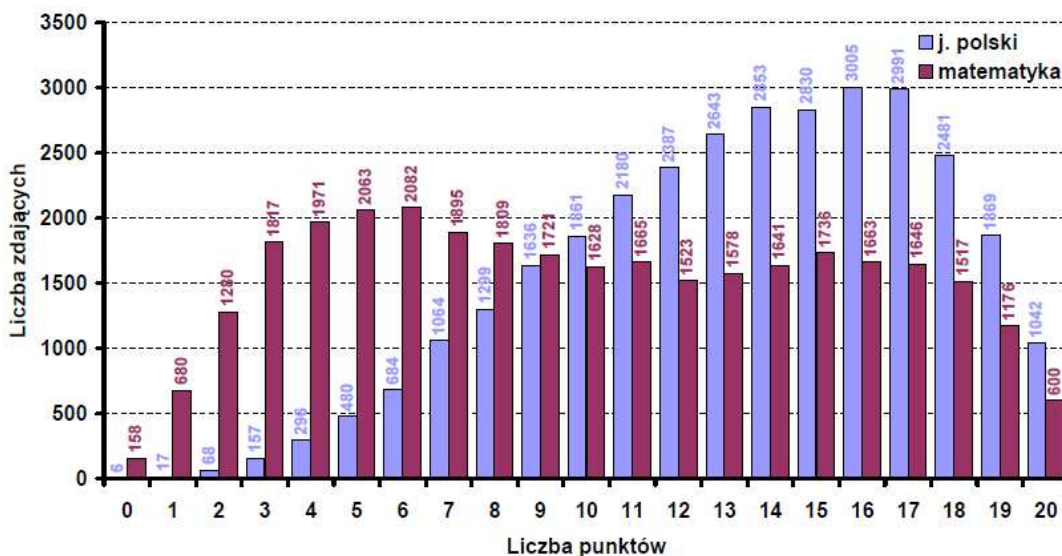

Diagram 2. Rozkład ogólnych wyników sprawdzianu w rozbiu na zadania polonistyczne i matematyczne – okręg

Uczniowie z dysleksją uzyskali wyniki zbliżone do wyników uzyskanych przez uczniów bez dysleksji (diagram 3.). Wyniki dziewcząt są nieco wyższe od wyników chłopców (diagram 4.).

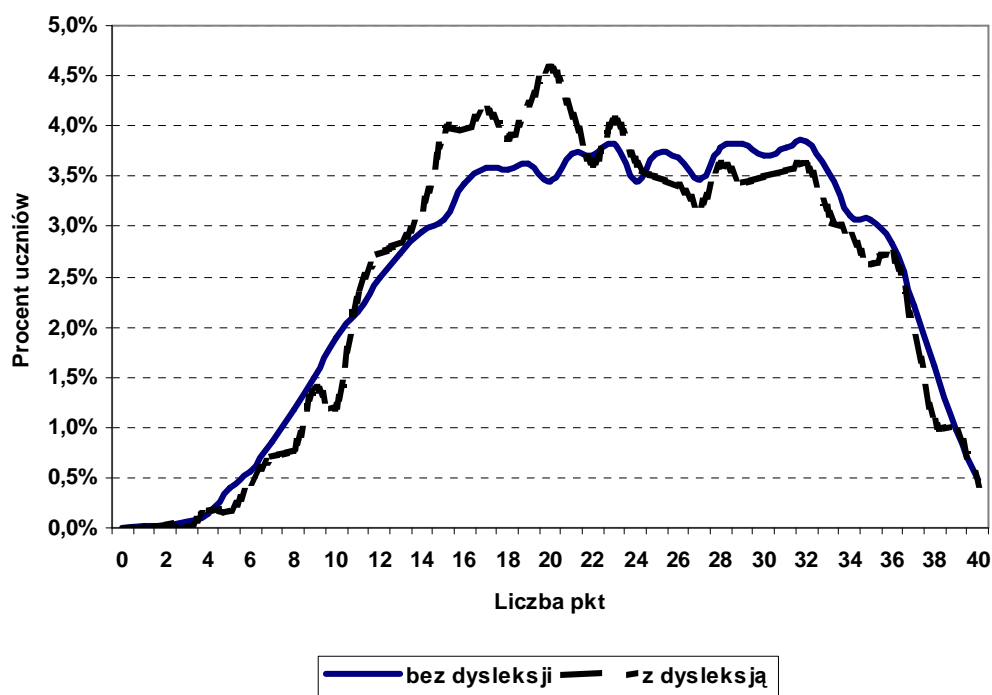

Diagram 3. Rozkład wyników uczniów z dysleksją i bez dysleksji – okręg

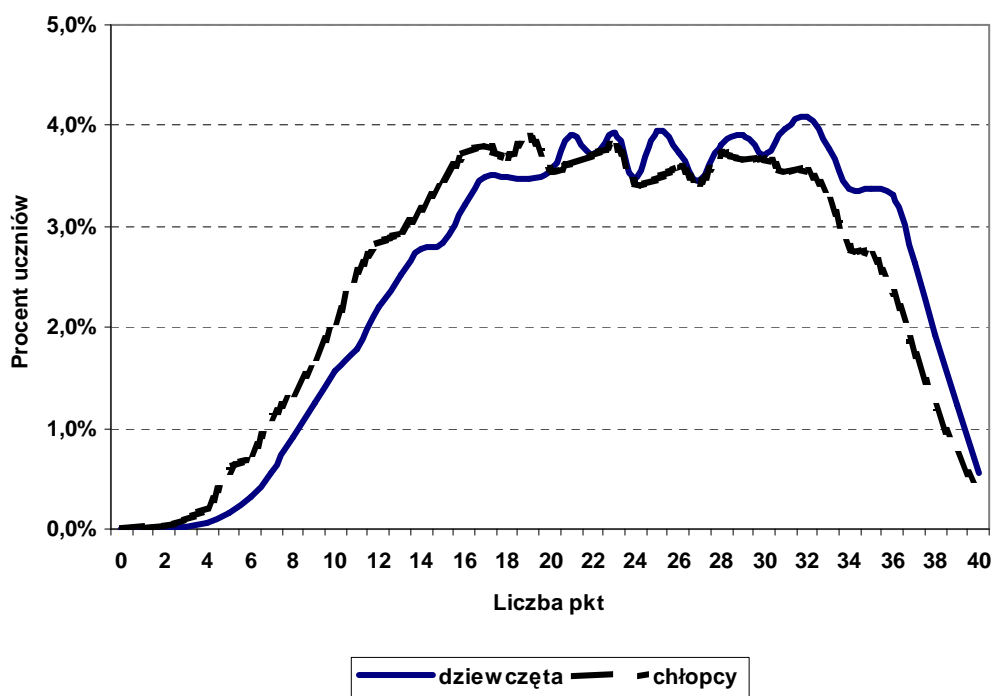

Diagram 4. Rozkład wyników dziewcząt i chłopców – okręg

Z danych w tabeli 5. wynika, że średnie wyniki uczniów w obu województwach, dolnośląskim i opolskim, są niemal identyczne. Jak co roku najwyższe wyniki uzyskali uczniowie z dużych miast. Różnica między ich średnim wynikiem a średnim wynikiem uczniów ze szkół wiejskich jest taka sama jak w roku ubiegłym i wynosi 3,3 punktu. Rozkład wyników w zależności od lokalizacji szkoły został przedstawiony na diagramie 5.

Tabela 5. Ogólne wyniki uczniów ze sprawdzianu standardowego w warstwach

Warstwa	Liczba uczniów	Średni wynik	
		w punktach	w procentach
okręg	32 548	23,6	58,9
woj. dolnośląskie	23 952	23,6	59,0
woj. opolskie	8 596	23,5	58,6
miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	7 569	25,9	64,6
miasto od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	7 232	23,5	58,8
miasto do 20 tys. mieszkańców	6 774	22,6	56,6
wieś	10 973	22,6	56,4
szkoły publiczne	31 714	23,5	58,7
szkoły niepubliczne	834	26,8	67,1

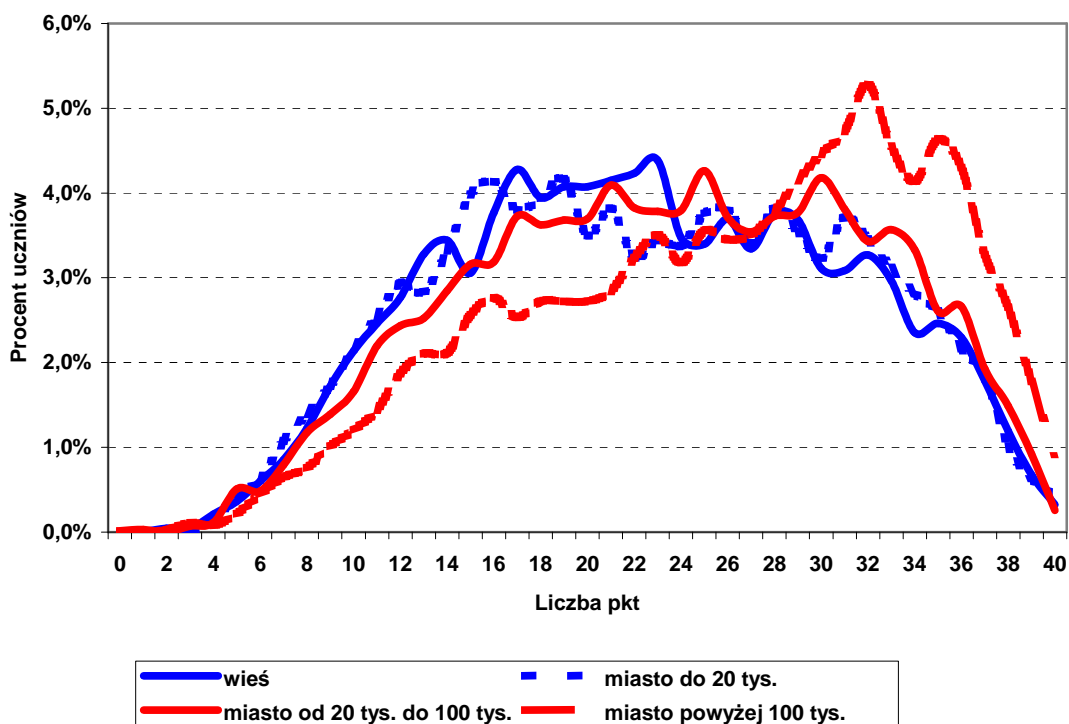

Diagram 5. Rozkład wyników uczniów w zależności od wielkości miejscowości – okręg

Centralna Komisja Egzaminacyjna, dysponując wynikami wszystkich uczniów w kraju, ustaliła przedziały wyników dla dziewięciostopniowej skali staninowej. Rozkład wyników w przedziałach tej skali został przedstawiony w tabeli 6. i na diagramie 6.

Ustalenie, jaki procent wyników uczniów z naszego okręgu mieści się w poszczególnych przedziałach tej skali, pozwala porównać rozkłady – okręgowy i wojewódzkie z krajowym oraz określić pozycję wyniku każdego ucznia.

Tabela 6. Procentowy rozkład wyników uczniów w przedziałach skali staninowej w 2013 r.

Numer stanina		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
Nazwa stanina/wyniku		<i>najniższy</i>	<i>bardzo niski</i>	<i>niski</i>	<i>niżej średni</i>	<i>średni</i>	<i>wyżej średni</i>	<i>wysoki</i>	<i>bardzo wysoki</i>	<i>najwyższy</i>
Przedział punktowy		0-9	10-12	13-16	17-21	22-27	28-31	32-35	36-37	38-40
Procent uczniów	kraj	4,1	6,0	11,5	17,7	22,5	15,3	14,4	5,2	3,3
	okręg	4,6	6,5	12,4	18,3	21,8	15,0	13,4	5,0	3,0
	woj. dolnośląskie	4,7	6,7	12,3	17,9	21,5	15,0	13,6	5,2	3,1
	woj. opolskie	4,3	6,0	12,6	19,2	22,8	15,0	13,0	4,5	2,6

W województwie dolnośląskim po raz kolejny zwraca uwagę większy niż w kraju i w województwie opolskim odsetek uczniów z najniższymi wynikami.

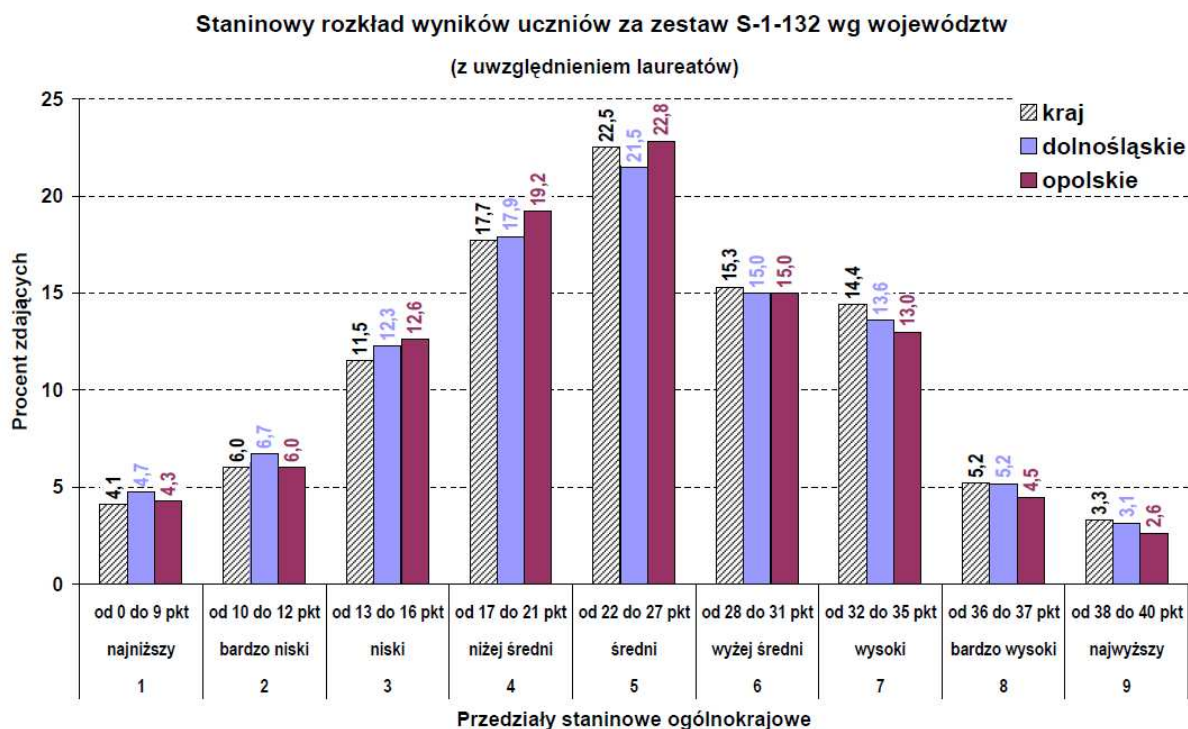

Diagram 6. Rozkład wyników uczniów w przedziałach skali staninowej w 2013 r.

W tabeli 7. zestawiono punktowe przedziały skali staninowej z lat 2002-2013 dla wyników uczniów przydatne do porównań wyników sprawdzianu w poszczególnych latach.

Tabela 7. Przedziały skali staninowej wyników uczniów w latach 2002 – 2013

Rok	Numer i nazwa stanina/wyniku								
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
	<i>najniższy</i>	<i>bardzo niski</i>	<i>niski</i>	<i>niżej średni</i>	<i>średni</i>	<i>wyżej średni</i>	<i>wysoki</i>	<i>bardzo wysoki</i>	<i>najwyższy</i>
2002	0-15	16-20	21-24	25-28	29-32	33-35	36-37	38	39-40
2003	0-15	16-19	20-23	24-27	28-31	32-34	35-36	37-38	39-40
2004	0-10	11-15	16-19	20-23	24-27	28-31	32-34	35-37	38-40
2005	0-13	14-18	19-23	24-28	29-32	33-35	36-37	38	39-40
2006	0-9	10-13	14-18	19-23	24-29	30-33	34-36	37-38	39-40
2007	0-11	12-15	16-20	21-25	26-30	31-33	34-35	36-37	38-40
2008	0-11	12-15	16-20	21-24	25-28	29-31	32-34	35-36	37-40
2009	0-9	10-12	13-16	17-20	21-24	25-28	29-32	33-35	36-40
2010	0-9	10-13	14-17	18-22	23-27	28-31	32-34	35-37	38-40
2011	0-10	11-14	15-18	19-22	23-27	28-31	32-34	35-37	38-40
2012	0-9	10-12	13-16	17-20	21-25	26-29	30-32	33-35	36-40
2013	0-9	10-12	13-16	17-21	22-27	28-31	32-35	36-37	38-40

IV.2. Średnie wyniki szkół

W Centralnej Komisji Egzaminacyjnej ustalono również skalę staninową dla średnich wyników szkół. W tabeli 8. i na diagramie 7. pokazano, jaki procent szkół z naszego okręgu mieści się w poszczególnych przedziałach tej skali.

Tabela 8. Procentowy rozkład średnich wyników szkół w przedziałach skali staninowej w 2013 r.

Numer stanina	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
Nazwa stanina/wyniku	<i>najniższy</i>	<i>bardzo niski</i>	<i>niski</i>	<i>niżej średni</i>	<i>średni</i>	<i>wyżej średni</i>	<i>wysoki</i>	<i>bardzo wysoki</i>	<i>najwyższy</i>	
Przedział punktowy	4,8-17,8	17,9-19,5	19,6-21,1	21,2-22,6	22,7-24,3	24,4-25,9	26,0-27,7	27,8-30,1	30,2-37,2	
Procent szkół	kraj	4,1	6,7	12,3	16,8	20,8	16,1	12,3	6,8	4,1
	okręg	6,0	7,9	15,1	17,9	19,0	13,5	11,0	5,2	4,4
	woj. dolnośląskie	7,0	8,8	14,9	17,2	18,4	13,1	10,9	4,9	4,9
	woj. opolskie	4,0	6,1	15,6	19,3	20,2	14,4	11,2	5,8	3,5

Staninowy rozkład średnich wyników szkół za zestaw S-1-132 wg województw
(z uwzględnieniem laureatów)

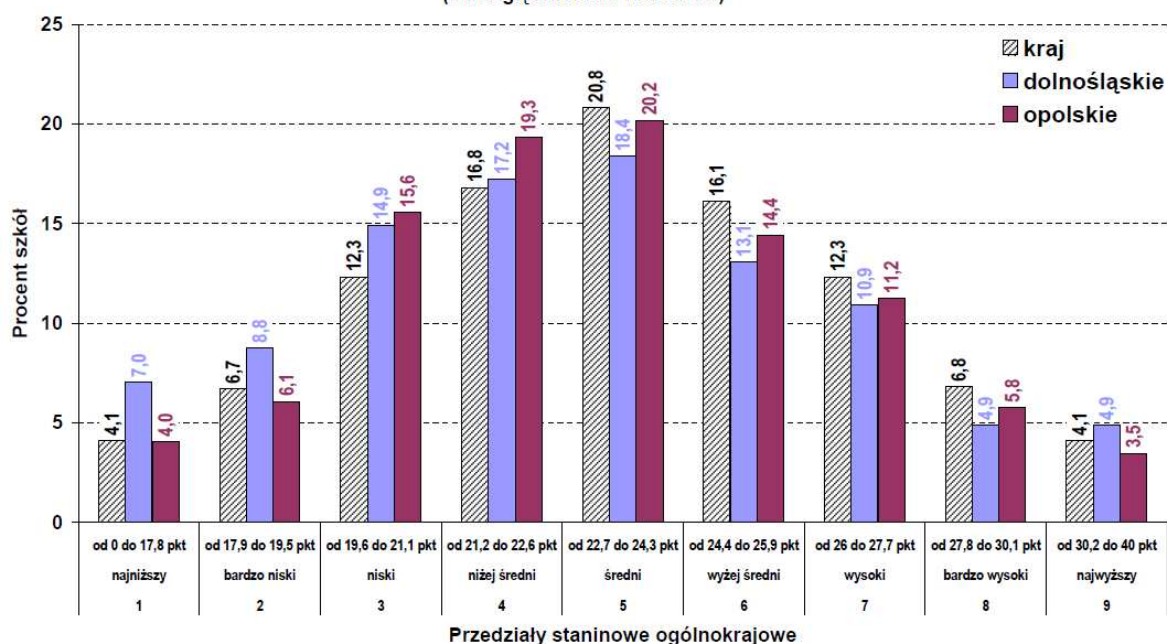

Diagram 7. Rozkład średnich wyników szkół w przedziałach skali staninowej w 2013 r.

W tabeli 9. zestawiono punktowe przedziały skali staninowej z lat 2002-2013 przydatne do porównań średnich wyników szkół w poszczególnych latach.

Tabela 9. Przedziały skali staninowej średnich wyników szkół w latach 2002-2013

Rok	Numer i nazwa stanina/wyniku								
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
	<i>najniższy</i>	<i>bardzo niski</i>	<i>niski</i>	<i>niżej średni</i>	<i>średni</i>	<i>wyżej średni</i>	<i>wysoki</i>	<i>bardzo wysoki</i>	<i>najwyższy</i>
2002	7,5-24,2	24,3-26,0	26,1-27,4	27,5-28,7	28,8-30,0	30,1-31,3	31,4-32,8	32,9-34,6	34,7-39,5
2003	7,7-23,1	23,2-24,9	25,0-26,3	26,4-27,6	27,7-28,9	29,0-30,1	30,2-31,3	31,4-32,8	32,9-39,0
2004	2,0-19,6	19,7-21,4	21,5-22,9	23,0-24,3	24,4-25,7	25,8-27,2	27,3-28,9	29,0-31,2	31,3-39,5
2005	11,0-23,7	23,8-25,6	25,7-27,0	27,1-28,4	28,5-29,7	29,8-31,0	31,1-32,3	32,4-33,8	33,9-39,2
2006	4,0-19,1	19,2-20,9	21,0-22,6	22,7-24,1	24,2-25,7	25,8-27,3	27,4-29,0	29,1-31,3	31,4-39,0
2007	7,2-20,8	20,9-22,6	22,7-24,1	24,2-25,4	25,5-26,8	26,9-28,2	28,3-29,7	29,8-31,7	31,8-39,5
2008	5,2-20,0	20,1-21,9	22,0-23,3	23,4-24,7	24,8-26,1	26,2-27,5	27,6-29,0	29,1-30,9	31,0-38,0
2009	7,9-17,0	17,1-18,7	18,8-20,0	20,1-21,3	21,4-22,7	22,8-24,1	24,2-25,6	25,7-27,7	27,8-35,7
2010	7,6-18,5	18,6-20,3	20,4-21,8	21,9-23,2	23,3-24,8	24,9-26,2	26,3-27,8	27,9-29,9	30,0-37,7
2011	8,8-19,7	19,8-21,4	21,5-22,8	22,9-24,2	24,3-25,6	25,7-26,9	27,0-28,4	28,5-30,2	30,3-37,0
2012	5,3-17,1	17,2-18,8	18,9-20,1	20,2-21,4	21,5-22,8	22,9-24,2	24,3-25,9	26,0-28,0	28,1-36,2
2013	4,8-17,8	17,9-19,5	19,6-21,1	21,2-22,6	22,7-24,3	24,4-25,9	26,0-27,7	27,8-30,1	30,2-37,2

IV.3. Wyniki uczniów w obszarach umiejętności

W tabeli 10. przedstawiono wyniki uczniów w pięciu badanych na sprawdzianie obszarach umiejętności, opisanych w standardach wymagań egzaminacyjnych: *czytaniu, pisaniu, rozumowaniu, korzystaniu z informacji i wykorzystywaniu wiedzy w praktyce.*

Uczniowie osiągnęli najwyższe wyniki za *czytanie*, najniższe – za *wykorzystywanie wiedzy w praktyce.*

Tabela 10. Wyniki uczniów w obszarach umiejętności

Obszar umiejętności	Maks. liczba punktów	Średni wynik w punktach			Średni wynik w procentach		
		okręg	woj. dolnośląskie	woj. opolskie	okręg	woj. dolnośląskie	woj. opolskie
1. Czytanie	10	7,3	7,3	7,2	73,0	73,4	72,0
2. Pisanie	10	6,2	6,1	6,2	61,7	61,4	62,5
3. Rozumowanie	8	4,0	4,1	4,0	50,5	50,7	50,0
4. Korzystanie z informacji	4	2,5	2,5	2,4	61,3	61,7	60,2
5. Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	8	3,6	3,6	3,6	45,0	45,0	45,0
Razem	40	23,6	23,6	23,5	58,9	59,0	58,6

Na diagramach od 8. do 12. przedstawiono rozkłady punktów uzyskanych przez uczniów w poszczególnych obszarach umiejętności.

Czytanie

Średni wynik za *czytanie* wyniósł 7,3 punktu na 10 możliwych do uzyskania (73,0% punktów). Wynik maksymalny uzyskało w okręgu 5 595 uczniów (17,6% uczniów), a wynik zerowy – 66 uczniów. Najczęściej uzyskiwanym wynikiem było 9 punktów. Rozkład wszystkich punktów uzyskanych przez uczniów w tym obszarze pokazuje diagram 8.

Rozkład wyników za zestaw S-1-132 w woj. dolnośląskim i opolskim (umiejętność: czytanie)

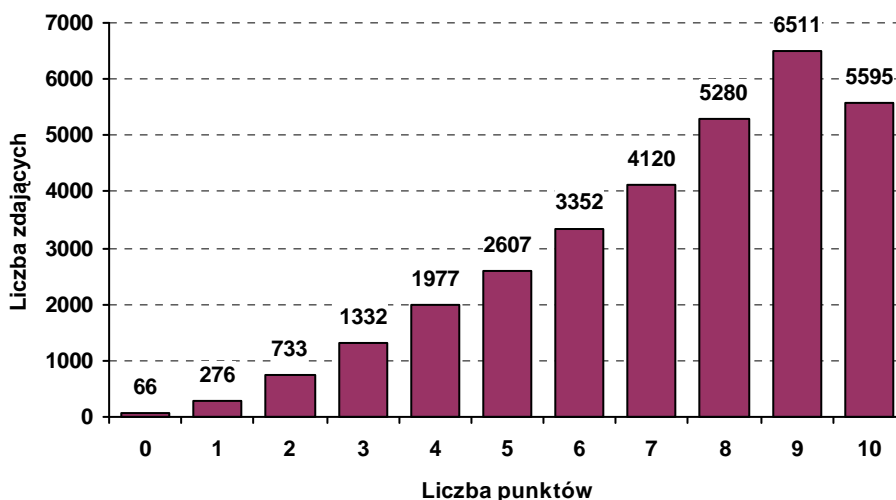

Diagram 8. Rozkład punktów w *czytaniu*

Pisanie

Średni wynik za *pisanie* wyniósł 6,2 punktu na 10 możliwych do uzyskania (61,7% punktów). Wynik maksymalny uzyskało w okręgu 2 331 uczniów (7,3% uczniów), a wynik zerowy – 243 uczniów. Najczęściej uzyskiwanym wynikiem było 7 punktów. Rozkład wszystkich punktów uzyskanych przez uczniów w tym obszarze pokazuje diagram 9.

Rozkład wyników za zestaw S-1-132 w woj. dolnośląskim i opolskim
(umiejętność: pisanie)

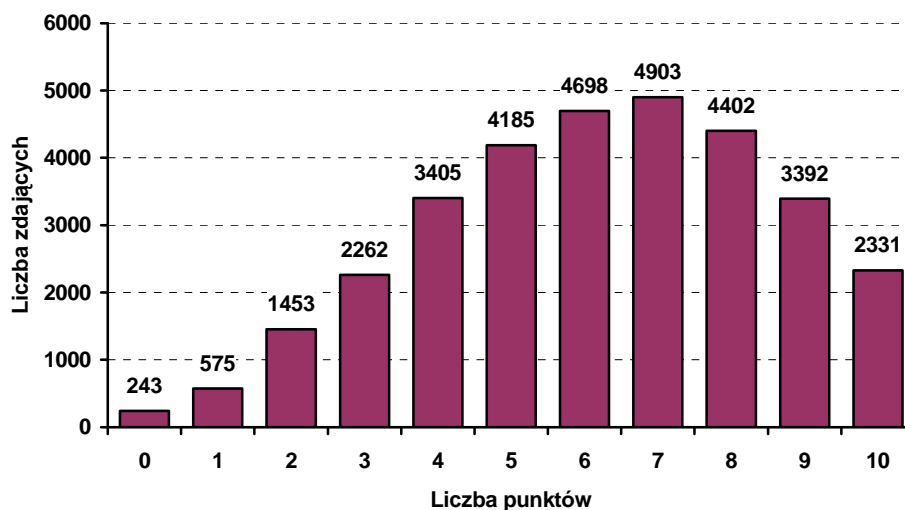

Diagram 9. Rozkład punktów w *pisanii*

Rozumowanie

Średni wynik za *rozumowanie* wyniósł 4,0 punkty na 8 punktów możliwych do uzyskania (50,5% punktów). Wynik maksymalny uzyskało w okręgu 2 254 uczniów (około 7% uczniów), a wynik zerowy – 1 454 uczniów. Najczęściej uzyskiwanym wynikiem były 2 punkty. Rozkład wszystkich punktów uzyskanych przez uczniów w tym obszarze pokazuje diagram 10.

Rozkład wyników za zestaw S-1-132 w woj. dolnośląskim i opolskim
(umiejętność: rozumowanie)

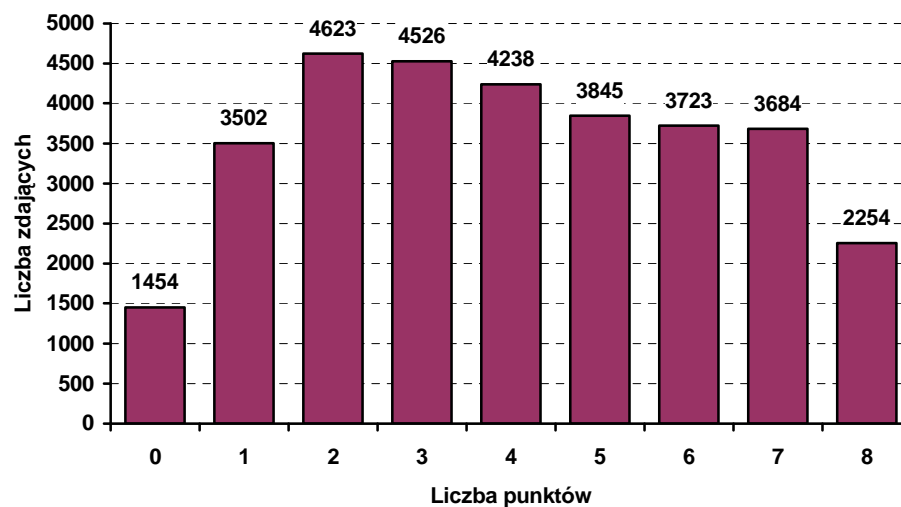

Diagram 10. Rozkład punktów w *rozumowaniu*

Korzystanie z informacji

Średni wynik za *korzystanie z informacji* wyniósł 2,5 punktu na 4 możliwe do uzyskania (61,3% punktów). Wynik maksymalny uzyskało w okręgu 6 858 uczniów (prawie 21% uczniów), a zerowy – 1 851 uczniów. Najczęściej uzyskiwanym wynikiem były 3 punkty. Rozkład wszystkich punktów uzyskanych przez uczniów w tym obszarze pokazuje diagram 11.

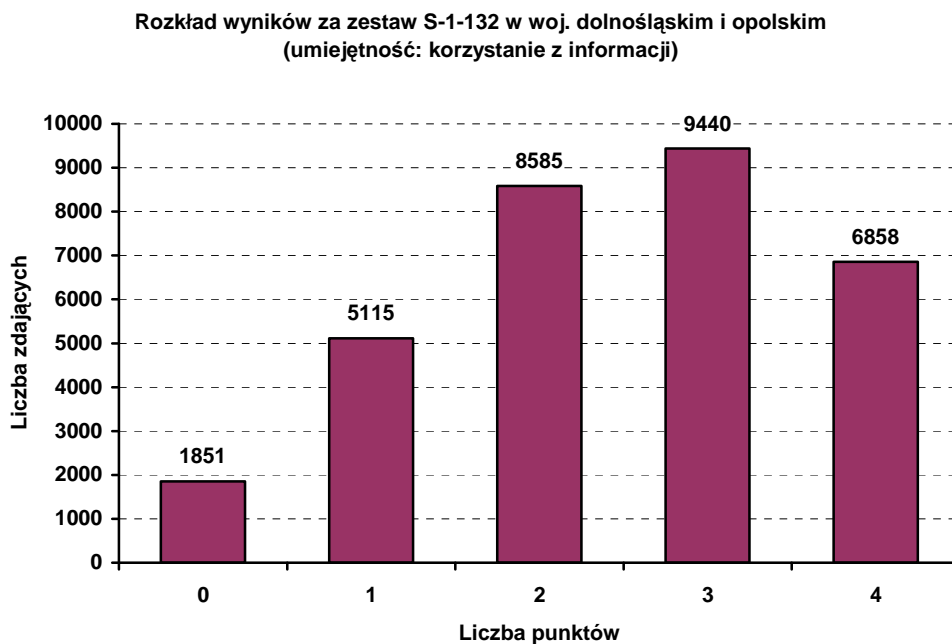

Diagram 11. Rozkład punktów w *korzystaniu z informacji*

Wykorzystywanie wiedzy w praktyce

Średni wynik za *wykorzystywanie wiedzy w praktyce* wyniósł 3,6 punktu na 8 punktów możliwych do uzyskania (45% punktów). Wynik maksymalny uzyskało w okręgu 4 113 uczniów (prawie 13% uczniów), a wynik zerowy – 5 185 uczniów (ponad 16% uczniów). Najczęściej uzyskiwane wyniki to 0 punktów (5 185 uczniów) i 1 punkt (5 146 uczniów) – takie wyniki uzyskał prawie co trzeci zdający. Rozkład wszystkich punktów uzyskanych przez uczniów w tym obszarze pokazuje diagram 12.

Rozkład wyników za zestaw S-1-132 w woj. dolnośląskim i opolskim
(umiejętność: wykorzystywanie wiedzy w praktyce)

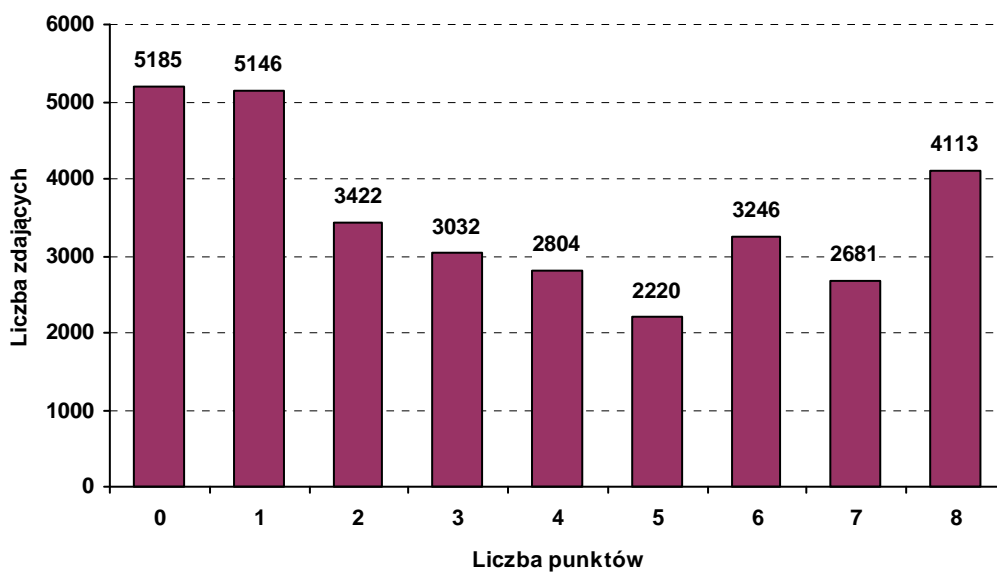

Diagram 12. Rozkład punktów w wykorzystywaniu wiedzy w praktyce

IV.4. Łatwości zadań sprawdzianu

Łatwość poszczególnych zadań była zróżnicowana. Jak co roku najwięcej było zadań umiarkowanie trudnych (tabela 11., tabela 12.).

Tabela 11. Zadania zestawu standardowego w przedziałach wskaźników łatwości z podziałem na zadania zamknięte i otwarte

Wskaźnik łatwości		0,00 – 0,19	0,20 – 0,49	0,50 – 0,69	0,70 – 0,89	0,90 – 1,00
Interpretacja wskaźnika		<i>bardzo trudne</i>	<i>trudne</i>	<i>umiarkowanie trudne</i>	<i>łatwe</i>	<i>bardzo łatwe</i>
Liczba zadań		–	7	10	9	–
Numery zadań	zadania zamknięte	–	11, 12, 13, 17	1, 2, 6, 7, 14, 15, 18, 19	3, 4, 5, 8, 9, 10, 16, 20	–
	zadania otwarte	–	22, 23, 24	21, 26	25	–
Liczba punktów		–	13	17	10	–

Tabela 12. Zadania zestawu standardowego w przedziałach wskaźników łatwości z podziałem na obszary standardów

Wskaźnik łatwości	0,00 – 0,19	0,20 – 0,49	0,50 – 0,69	0,70 – 0,89	0,90 – 1,00
Interpretacja wskaźnika	<i>bardzo trudne</i>	<i>trudne</i>	<i>umiarkowanie trudne</i>	<i>łatwe</i>	<i>bardzo łatwe</i>
Liczba zadań	–	7	10	9	–
Numery zadań	<i>czytanie</i>	–	1, 2, 6, 7	3, 4, 5, 8, 9, 10	–
	<i>pisanie</i>	–	–	26	–
	<i>rozumowanie</i>	–	11, 12, 13, 22	21	–
	<i>korzystanie z informacji</i>	–	17	15, 18	–
	<i>wykorzystywanie wiedzy w praktyce</i>	–	23, 24	14, 19	–
Liczba punktów	–	13	17	10	–

Łatwości poszczególnych zadań sprawdzianu standardowego wraz z opisem wszystkich sprawdzanych czynności uczniów przedstawia tabela 13. W zadaniach otwartych, w których punktowano różne czynności, jest podana także łatwość każdej z nich.

Tabela 13. Łatwości zadań/czynności zestawu S-1-132

Nr zadania	Obszar standardów	Sprawdzana czynność ucznia (z numerem standardu) Uczeń:	Maks. liczba punktów	Wskaźnik łatwości
1	<i>czytanie</i>	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	1	0,68
2	<i>czytanie</i>	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	1	0,67
3	<i>czytanie</i>	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	1	0,78
4	<i>czytanie</i>	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	1	0,80
5	<i>czytanie</i>	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	1	0,79
6	<i>czytanie</i>	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	1	0,52
7	<i>czytanie</i>	rozumie pojęcie podmiotu mówiącego (1.2)	1	0,67
8	<i>czytanie</i>	odczytuje tekst literacki (1.1)	1	0,71
9	<i>czytanie</i>	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego tekstu (1.2)	1	0,84
10	<i>czytanie</i>	odczytuje tekst literacki (1.1)	1	0,84
11	<i>rozumowanie</i>	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb (3.6)	1	0,49
12	<i>rozumowanie</i>	wnioskuje o przebiegu zjawiska, mającego charakter prawidłowości, na podstawie jego opisu (3.7)	1	0,41
13	<i>rozumowanie</i>	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb (3.6)	1	0,46
14	<i>wykorzystywanie wiedzy w praktyce</i>	wykonuje obliczenia dotyczące wagi (5.3)	1	0,63
15	<i>korzystanie z informacji</i>	posługuje się źródłem informacji (4.1)	1	0,51
16	<i>korzystanie z informacji</i>	posługuje się źródłem informacji (4.1)	1	0,84
17	<i>korzystanie z informacji</i>	posługuje się źródłem informacji (4.1)	1	0,41
18	<i>korzystanie z informacji</i>	posługuje się źródłem informacji (4.1)	1	0,69

19	wykorzystywanie wiedzy w praktyce	wykonuje obliczenia dotyczące długości (5.3)	1	0,53	
20	rozumowanie	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb i figur (3.6)	1	0,70	
21	rozumowanie	I. rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	1	0,56	
22	rozumowanie	I. ustala sposób rozwiązania zadania oraz prezentacji tego rozwiązania (3.8)	3	0,47	
23	wykorzystywanie wiedzy w praktyce	I. wykorzystuje w sytuacjach praktycznych własności liczb i stosuje je do rozwiązania problemu (5.5)	2	0,49	
24	wykorzystywanie wiedzy w praktyce	I. wykonuje obliczenia dotyczące powierzchni i objętości (5.3)	4	0,37	
25	Pisanie	I. pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	1	0,91	0,74
		II. przestrzega norm gramatycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych (2.3)	1	0,57	
26	Pisanie	I. pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	3	0,68	0,58
		II. celowo stosuje środki językowe (2.3)	1	0,73	
		III. przestrzega norm gramatycznych (2.3)	2	0,41	
		IV. przestrzega norm ortograficznych (2.3)	1	0,58	
		V. przestrzega norm interpunkcyjnych (2.3)	1	0,52	

Podobnie jak w latach poprzednich zadania zamknięte okazały się dla uczniów łatwiejsze niż zadania otwarte (za zamknięte uzyskali około 65% punktów, a za otwarte około 53% punktów).

Wybór odpowiedzi uczniów w zadaniach zamkniętych przedstawiono w tabelach 14a. i 14b. – osobno dla wersji A i wersji B testu.

Rozkład punktów za rozwiązania zadań otwartych pokazano w tabeli 15., a w tabeli 15a. – frakcją opuszczeń tych zadań.

Tabela 14a. Procentowy rozkład odpowiedzi w zadaniach zamkniętych – wersja A

Numer zadania	Odpowiedź A	Odpowiedź B	Odpowiedź C	Odpowiedź D	Brak odpowiedzi
1	15,6	13,4	4,7	66,0	0,2
2	16,0	7,8	67,3	8,9	0,1
3	12,7	77,4	6,5	3,1	0,2
4	4,2	8,1	8,7	78,8	0,3
5	9,6	2,5	79,3	8,4	0,1
6	8,5	51,0	2,7	37,6	0,2
7	13,2	67,1	11,5	7,9	0,3
8	7,1	12,0	11,5	69,1	0,4
9	84,6	6,6	5,8	2,8	0,2
10	4,6	4,3	6,2	84,7	0,2
11	48,5	19,4	7,9	23,4	0,8
12	12,4	33,3	41,0	12,8	0,4
13	46,1	12,1	31,0	10,5	0,3
14	16,5	63,0	14,2	5,9	0,4
15	8,0	37,3	3,9	50,7	0,1
16	5,5	7,2	84,2	3,0	0,1
17	40,9	8,2	43,0	7,7	0,2
18	7,6	15,7	69,3	7,1	0,3
19	12,2	52,5	32,3	2,7	0,2
20	70,9	5,0	11,5	11,9	0,7

Uwaga: szarym kolorem wyróżniono odpowiedzi poprawne.

Tabela 14b. Procentowy rozkład odpowiedzi w zadaniach zamkniętych – wersja B

Numer zadania	Odpowiedź A	Odpowiedź B	Odpowiedź C	Odpowiedź D	Brak odpowiedzi
1	70,2	11,9	4,9	12,8	0,1
2	7,9	14,3	10,9	66,7	0,2
3	4,1	7,5	78,1	10,1	0,2
4	81,2	9,4	2,9	6,1	0,3
5	10,0	8,8	2,3	78,8	0,1
6	3,3	8,1	52,8	35,5	0,3
7	12,7	67,3	11,5	8,1	0,3
8	7,7	72,4	10,0	9,6	0,3
9	83,0	6,2	6,7	3,9	0,3
10	83,6	4,2	4,6	7,3	0,2
11	21,8	50,5	20,0	6,9	0,8
12	13,0	40,8	33,6	12,2	0,4
13	29,3	11,9	46,8	11,7	0,3
14	15,9	15,3	62,1	6,1	0,6
15	7,2	38,3	3,9	50,4	0,1
16	3,3	84,0	7,4	5,1	0,1
17	7,8	42,7	8,1	41,1	0,2
18	7,2	6,6	16,6	69,3	0,3
19	2,9	33,2	52,8	10,9	0,2
20	11,8	5,0	12,8	69,7	0,7

Uwaga: szarym kolorem wyróżniono odpowiedzi poprawne.

Tabela 15. Procentowy rozkład punktów za zadania otwarte

Liczba punktów		0	1	2	3	4	5	6	7	8
Zadanie 21.	I	43,9	56,1							
Zadanie 22.	I	36,3	15,2	20,0	28,5					
Zadanie 23.	I	49,1	4,7	46,2						
Zadanie 24.	I	52,1	4,6	11,2	8,1	24,1				
Zadanie 25.	I	8,7	91,3							
	II	42,6	57,4							
	Suma	7,0	37,4	55,7						
Zadanie 26.	I	2,2	18,0	54,9	25,0					
	II	26,7	73,3							
	III	43,7	30,2	26,1						
	IV	42,4	57,6							
	V	48,0	52,0							
	Suma	2,2	5,7	8,0	12,7	16,2	17,6	16,6	12,5	8,5

Tabela 15a. Frakcja opuszczeń zadań otwartych

Numer zadania	21	22	23	24	25	26
Liczba opuszczeń	2937	1151	3615	4303	721	499
Procent opuszczeń	9,2	3,6	11,4	13,5	2,3	1,6

V. Wykonanie przez uczniów zadań sprawdzianu

V.1. Wykonanie zadań w obszarach umiejętności a przedziały wyników uczniów

Przeciętny szóstoklasista najwyższe wyniki osiągnął za *czytanie*, a najniższe za *wykorzystywanie wiedzy w praktyce*. W tabeli 16. pokazano, jak różna była łatwość zadań/czynności sprawdzających umiejętności szóstoklasistów w poszczególnych obszarach z podziałem na trzy przedziały wyników. Dla grupy uczniów, których ogólne wyniki sytuują się w przedziałach wyników niskich (pierwsze trzy staniny) prawie wszystkie zadania/czynności z czterech obszarów okazały się trudne, a z obszaru *wykorzystywanie wiedzy w praktyce* – niemal nieosiągalne.

Tabela 16. Zróżnicowanie poziomu osiągnięć szóstoklasistów na sprawdzianie 2013

Przedział wyników ogólnych:	wyniki niskie (staniny 1.2.3.)	wyniki średnie (staniny 4.5.6.)	wyniki wysokie (staniny 7.8.9.)
Procent uczniów w okręgu	23,5	55,0	21,5
Umiejętność	Procent punktów uzyskanych za wykonanie zadań sprawdzianu		
Czytanie	45,5	76,8	93,5
Pisanie	38,7	62,9	83,9
Rozumowanie	21,6	49,9	83,8
Korzystanie z informacji	34,0	63,8	84,7
Wykorzystywanie wiedzy w praktyce	8,9	43,8	87,7
Ogółem	30,5	60,1	87,1

Uwaga: Szarym kolorem wyróżniono zadowalający poziom osiągnięć uczniów (70% punktów lub więcej).

Czytanie

Umiejętność *czytania* była sprawdzana dziesięcioma zadaniami zamkniętymi, odnoszącymi się do dwóch tekstów – do fragmentu książki Marii Nagajowej *Sztuka dobrego pisania i mówienia* oraz do fragmentów wiersza Józefa Ratajczaka pt. *Słowa ze słownika*. Przeciętny uczeń uzyskał za te zadania 73% punktów możliwych do uzyskania.

Najłatwiejsze w obszarze *czytania* było dla uczniów zadanie 10. Należało w nim rozpoznać określenia o przeciwstawnym znaczeniu. Zadanie to rozwiązało poprawnie 85% zdających. Podobnie łatwe okazało się zadanie 9. – 85% szóstoklasistów poprawnie wskazało wśród podanych sformułowań z wiersza Ratajczaka wyrażenie o znaczeniu przenośnym.

Najniższy wynik w obszarze *czytania* uzyskali uczniowie za zadanie 6. Okazało się ono zadaniem umiarkowanie trudnym (51% poprawnych rozwiązań). Spośród wszystkich zdających tylko co drugi uczeń potrafił wywnioskować na podstawie cech tekstu, będącego fragmentem poradnika językowego dla młodzieży, że ma on charakter popularnonaukowy – popularyzuje wiedzę o kulturze słowa. Spośród błędnych odpowiedzi uczniowie najczęściej wskazywali *słownik po-*

prawnościowy (37,6% wyborów w wersji A i 35,5% - w wersji B). Nawet uczniowie z wysokimi ogólnymi wynikami sprawdzianu uzyskali za to zadanie niższe wyniki niż za pozostałe zadania.

W tabeli 17. pokazano, jak różna była łatwość poszczególnych zadań sprawdzających *czytanie* w kolejnych przedziałach skali staninowej.

Tabela 17. Zadania sprawdzające czytanie – rozkład wyników na skali staninowej

Nr zadania	Sprawdzana czynność ucznia (z numerem standardu) Uczeń:	Maks. liczba punktów.	Średni wynik (w procentach) za zadanie/czynność w kolejnych staninach								
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
			0-9	10-12	13-16	17-21	22-27	28-31	32-35	36-37	38-40
1	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	1	18	27	41	59	75	86	93	97	99
2	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	1	17	30	42	59	73	83	92	96	99
3	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	1	31	48	61	74	83	90	95	97	99
4	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	1	44	61	68	75	83	88	94	98	100
5	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	1	22	39	57	76	89	95	98	99	100
6	odczytuje tekst popularnonaukowy (1.1)	1	23	31	37	44	52	61	69	78	87
7	rozumie pojęcie podmiotu mówiącego (1.2)	1	26	35	45	57	71	82	91	96	99
8	odczytuje tekst literacki (1.1)	1	24	37	52	64	76	85	91	96	98
9	określa funkcje elementów charakterystycznych dla danego tekstu (1.2)	1	40	58	69	84	89	94	97	98	99
10	odczytuje tekst literacki (1.1)	1	30	51	71	84	92	95	98	99	100
Ogółem za czytanie		10	27	42	54	68	78	86	92	96	98

Uwaga: Szarym kolorem wyróżniono zadania łatwe i bardzo łatwe (70% punktów lub więcej).

Mimo wysokiej ogólnej łatwości zadań sprawdzających *czytanie* żadne z nich nie było łatwe dla wszystkich szóstoklasistów. Dla uczniów z wysokimi ogólnymi wynikami sprawdzianu (staniny 7., 8. i 9.) prawie wszystkie zadania były bardzo łatwe, natomiast dla uczniów, których wynik sprawdzianu sytuuje się w staninach 1. i 2., wszystkie okazały się trudne.

Uczniowie z najniższymi wynikami ogólnymi (stanin 1.) najwięcej problemów mieli z rozwiązaniem dwóch pierwszych zadań. Pierwsze sprawdzało umiejętność odczytania głównej myśli tekstu, drugie – wymagało rozpoznania bezpośredniego zwrotu do odbiorcy tekstu. Okazało się, że zadania 1. i 2. są dla tych uczniów zadaniami bardzo trudnym (tylko 17-18% poprawnych rozwiązań), chociaż dla przeciętnego szóstoklasisty były umiarkowanie trudne (67-68% poprawnych rozwiązań), a dla uczniów z wysokimi wynikami ogólnymi – bardzo łatwe. Uczniowie z bardzo wysokimi i najwyższymi wynikami ogólnymi otrzymali za niemal wszystkie zadania (z wyjątkiem 6.) ponad 95% punktów możliwych do uzyskania.

Pisanie

Umiejętność *pisania* była sprawdzana dwoma zadaniami otwartymi. Za ich wykonanie uczeń mógł otrzymać łącznie 10 punktów. W zadaniu 25. (za 2 punkty) trzeba było wyjaśnić w kilku zdaniach, dlaczego należy poprawnie mówić i pisać, a w zadaniu 26. (za 8 punktów) – zredagować list zachęcający do przeczytania ciekawej, wybranej przez ucznia, książki. Przeciętny uczeń

uzyskał za te zadania 61,7% punktów możliwych do uzyskania – za zadanie 25. – 74% punktów, a za zadanie 26. – 58%.

Najlepiej uczniowie poradzili sobie z uzasadnieniem, że warto i trzeba poprawnie posługiwać się językiem – punkt za spełnienie wymogów treści w zadaniu 25. (kryterium 25-I) uzyskało 91% tegorocznych szóstoklasistów.

Najtrudniejsze w *pisaniu* okazało się dla uczniów spełnienie wymogów poprawności językowej w liście (kryterium 26-III) – za ten aspekt swoich wypowiedzi otrzymali w zadaniu 26. tylko 41% punktów możliwych do uzyskania. Nawet uczniowie z wysokimi ogólnymi wynikami sprawdzianu uzyskali za to kryterium niższe wyniki niż za pozostałe umiejętności sprawdzane w obszarze *pisania*.

W tabeli 18. pokazano, jak różna była łatwość poszczególnych zadań sprawdzających *czytanie* w kolejnych przedziałach skali staninowej.

Tabela 18. Zadania sprawdzające *pisanie* – rozkład wyników na skali staninowej

Nr zadania	Badana czynność ucznia (z numerem standardu) Uczeń:	Maks. liczba punktów	Średni wynik (w procentach) za zadanie/czynność w kolejnych staninach								
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
			0-9	10-12	13-16	17-21	22-27	28-31	32-35	36-37	38-40
25	I. pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	1	65	81	87	91	94	95	97	99	99
	II. przestrzega norm gramatycznych, ortograficznych i interpunkcyjnych (2.3)	1	12	26	37	50	61	70	79	88	96
26	I. pisze na temat i zgodnie z celem (2.1)	3	39	51	57	64	69	73	79	86	94
	II. celowo stosuje środki językowe (2.3)	1	34	53	64	71	77	80	85	92	97
	III. przestrzega norm gramatycznych (2.3)	2	3	8	17	30	43	53	67	80	94
	IV. przestrzega norm ortograficznych (2.3)	1	8	18	32	47	61	74	86	94	99
	V. przestrzega norm interpunkcyjnych (2.3)	1	6	15	25	40	55	68	80	91	97
Ogółem za <i>pisanie</i>		10	25	36	45	55	64	71	80	88	96

Uwaga: Szarym kolorem wyróżniono zadania/czynności łatwe i bardzo łatwe (70% punktów lub więcej).

Ogółem *pisanie* było dla większości tegorocznych szóstoklasistów bardziej lub mniej trudne. Wysokie wyniki za wszystkie sprawdzane w tym obszarze umiejętności uzyskali tylko uczniowie z najwyższymi i bardzo wysokimi wynikami ogólnymi (staniny 8. i 9.).

Dla pozostałych uczniów bardziej lub mniej trudne było spełnienie wymogów poprawnościowych dotyczących języka, ortografii i interpunkcji. Problemy z przestrzeganiem norm językowych mieli nawet uczniowie z wysokimi i wyżej średnimi wynikami ogólnymi (staniny 6. i 7.) – w kryterium 26-III uzyskali oni znacznie niższe wyniki niż w pozostałych kryteriach. Jednak największe problemy, świadczące o naprawdę znikomym stopniu opanowania umiejętności poprawnego posługiwania się językiem i poprawnego zapisu swoich wypowiedzi, ujawniły się w pracach uczniów z najniższymi i bardzo niskimi wynikami ogólnymi (dwa pierwsze staniny). Strona językowa i poprawność zapisu ich wypowiedzi były na tak niskim poziomie, że uzyskiwali za te aspekty *pisania* zaledwie kilka bądź kilkanaście procent punktów możliwych do uzyskania.

Rozumowanie

Przeciętny uczeń uzyskał za zadania sprawdzające rozumowanie 50,5% punktów możliwych do uzyskania. W tabeli 19. pokazano, jak różna była łatwość tych zadań w kolejnych przedziałach skali staninowej.

Tabela 19. Zadania sprawdzające *rozumowanie* – rozkład wyników na skali staninowej

Nr zadania	Sprawdzana czynność ucznia (z numerem standardu) Uczeń:	Maks. liczba punktów	Średni wynik (w procentach) za zadanie/czynność w kolejnych staninach								
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
			0-9	10-12	13-16	17-21	22-27	28-31	32-35	36-37	38-40
11	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb (3.6)	1	28	29	33	37	45	59	72	85	95
12	wnioskuje o przebiegu zjawiska, mającego charakter prawidłowości, na podstawie jego opisu (3.7)	1	22	27	29	32	38	46	58	70	83
13	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb (3.6)	1	10	14	20	30	46	64	76	89	96
20	rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności liczb i figur (3.6)	1	27	37	48	57	75	88	95	98	100
21	I. rozpoznaje charakterystyczne cechy i własności figur (3.6)	1	7	13	22	40	62	79	89	94	96
22	I. ustala sposób rozwiązania zadania oraz prezentacji tego rozwiązania (3.8)	3	6	11	18	28	47	65	81	93	98
Ogółem za rozumowanie		8	14	19	26	35	51	67	79	89	96

Uwaga: Szarym kolorem wyróżniono zadania/czynności łatwe i bardzo łatwe (70% punktów lub więcej).

Rozumowanie było sprawdzane czterema zadaniami zamkniętymi i dwoma otwartymi.

Najłatwiejsze w tym obszarze dla tegorocznych szóstoklasistów było zadanie 20., w którym należało porównać pola prostokątów, rozróżniając porównywanie różnicowe i ilorazowe. Zadanie to poprawnie rozwiązało 70% uczniów. Najtrudniejsze okazało się zadanie 12. – wymagało ono od ucznia ustalenia kolejnego terminu powtarzanej regularnie czynności. Z tym zadaniem poradziło sobie 41% zdających.

Warto zwrócić uwagę na fakt, iż zadania otwarte (21. i 22.), choć były łatwiejsze dla przeciętnego szóstoklasisty niż niektóre zadania zamknięte (12., 13.), okazały się bardzo trudne dla uczniów, których ogólny wynik sprawdzianu sytuuje się w dwóch pierwszych staninach.

Wszystkie zadania sprawdzające umiejętność *rozumowania* były łatwe lub bardzo łatwe dla uczniów, których ogólne wyniki sprawdzianu sytuują się w przedziałach wyników wysokich (staniny 8. i 9.).

Korzystanie z informacji

Przeciętny uczeń uzyskał za zadania sprawdzające *korzystanie z informacji* 61,3% punktów możliwych do uzyskania. W tabeli 20. pokazano, jak różna była łatwość tych zadań w kolejnych przedziałach skali staninowej.

Tabela 20. Zadania sprawdzające *korzystanie z informacji* – rozkład wyników na skali staninowej

Nr zadania	Sprawdzana czynność ucznia (z numerem standardu) Uczeń:	Maks. liczba punktów	Średni wynik (w procentach) za zadanie/czynność w kolejnych staninach								
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
			0-9	10-12	13-16	17-21	22-27	28-31	32-35	36-37	38-40
15	posługuje się źródłem informacji (4.1)	1	13	21	30	42	53	63	70	80	90
16	posługuje się źródłem informacji (4.1)	1	31	52	70	83	92	96	98	99	100
17	posługuje się źródłem informacji (4.1)	1	10	14	18	27	41	55	66	75	88
18	posługuje się źródłem informacji (4.1)	1	23	35	47	61	74	84	92	96	99
Ogółem za <i>korzystanie z informacji</i>		4	19	30	42	53	65	74	81	88	94

Uwaga: Szarym kolorem wyróżniono zadania łatwe i bardzo łatwe (70% punktów lub więcej).

Korzystanie z informacji było badane czterema zadaniami zamkniętymi. Najlepiej szóstoklasiści poradzi sobie z zadaniem 16., w którym należało skorzystać z części informacji zawartych na schematycznym rysunku i rozkładzie jazdy, by obliczyć godzinę dotarcia do celu. Zadanie to poprawnie rozwiązało 84% uczniów.

Najtrudniejsze okazało się zadanie 17. – tylko 41% zdających, wykorzystując wszystkie informacje zawarte na schematycznym rysunku i w rozkładzie jazdy, poprawnie ustaliło godzinę dotarcia do celu.

Wszystkie zadania sprawdzające umiejętność *korzystanie z informacji* były łatwe lub bardzo łatwe dla uczniów, których ogólne wyniki sprawdzianu sytuują się w przedziałach wyników wysokich (staniny 8. i 9.).

Wykorzystywanie wiedzy w praktyce

Przeciętny uczeń za zadania sprawdzające *wykorzystywanie wiedzy w praktyce* uzyskał 45% punktów możliwych do uzyskania. W tabeli 21. pokazano, jak różna była łatwość tych zadań w kolejnych przedziałach skali staninowej.

Tabela 21. Zadania sprawdzające *wykorzystywanie wiedzy w praktyce* – rozkład wyników na skali staninowej

Nr zadania	Sprawdzana czynność ucznia (z numerem standardu) Uczeń:	Maks. liczba punktów	Średni wynik (w procentach) za zadanie/czynność w kolejnych staninach								
			1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
			0-9	10-12	13-16	17-21	22-27	28-31	32-35	36-37	38-40
14	wykonuje obliczenia dotyczące wagi (5.3)	1	15	24	35	50	68	82	90	95	99
19	wykonuje obliczenia dotyczące długości (5.3)	1	13	20	26	37	54	71	82	90	96
23	I. wykorzystuje w sytuacjach praktycznych własności liczb i stosuje je do rozwiązania problemu (5.5)	2	1	4	11	29	54	72	84	93	98
24	I. wykonuje obliczenia dotyczące powierzchni i objętości (5.3)	4	0	1	3	9	31	63	82	93	98
Ogółem za <i>wykorzystywanie wiedzy w praktyce</i>		8	4	7	12	23	44	68	84	93	98

Uwaga: Szarym kolorem wyróżniono zadania/czynności łatwe i bardzo łatwe (70% punktów lub więcej).

Wykorzystywanie wiedzy w praktyce było sprawdzane dwoma zadaniami zamkniętymi i dwoma otwartymi.

Najlepiej uczniowie poradzili sobie z rozwiązaniem zadania 14., w którym należało obliczyć masę paczki zawierającej jednakowe elementy. Z tym zadaniem poradziło sobie 63% zdających.

Najtrudniejsze okazało się zadanie 24. Wymagało ono zaplanowania kolejnych kroków, a następnie wykonania kilku obliczeń najpierw w celu wyznaczenia powierzchni wskazanego obszaru, a następnie ilości deszczu, który na niego spadł. Uczniowie uzyskali za to zadanie jedynie 37% punktów możliwych do zdobycia.

Warto zauważyć, że zadania otwarte (23. i 24.) okazały się wręcz nieosiągalne dla uczniów, których ogólny wynik sprawdzianu sytuuje się w trzech pierwszych staninach. Wszystkie zadania sprawdzające umiejętność *wykorzystywania wiedzy w praktyce* były łatwe lub bardzo łatwe dla uczniów z wysokimi ogólnymi wynikami sprawdzianu (staniny 7., 8. i 9.).

V.2. Omówienie wykonania wybranych zadań sprawdzianu

Otwarte zadania matematyczne

Cztery otwarte zadania sprawdzianu 2013 sprawdzały umiejętności matematyczne. Zdający mogli za nie uzyskać maksymalnie 10 punktów. Zadania te badały umiejętności uczniów z dwóch obszarów: *rozumowanie* (zadania 21. i 22.) i *wykorzystywanie wiedzy w praktyce* (zadania 23. i 24.).

ZADANIE 21.

Treść:

<i>Tabela do zadań od 19. do 21.</i>	Pomieszczenie	Wymiary prostokątnej podłogi
	przedpokój	1,5 m × 4 m
	sypialnia	4 m × 3,5 m
	pokój dziecięcy	4,5 m × 3,5 m
	jadalnia	4 m × 4,5 m
	kuchnia	3 m × 3 m
	łazienka	2 m × 3 m

21. Które pomieszczenia mają równe pola powierzchni podłóg?
.....

Omawiane zadanie jest zadaniem krótkiej odpowiedzi, a uczniowie mogli za nie uzyskać maksymalnie 1 punkt. Aby je rozwiązać, trzeba było obliczyć pola kilku prostokątów, a następnie porównać otrzymane wyniki. I choć spośród matematycznych zadań otwartych okazało się ono najłatwiejsze, to poprawnie rozwiązała je niewiele ponad połowa zdających. Około 9% uczniów nie zmierzyło się z tym zadaniem, a prawie 35% szóstoklasistów niepoprawnie wskazało pomieszczenia mające równe pola powierzchni podłóg. Rozkład punktów za zadanie przedstawia diagram 13.

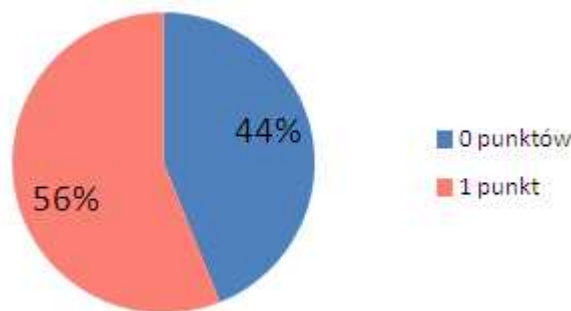

Diagram 13. Procentowy rozkład punktów za zadanie 21.

Wszystkie poprawne odpowiedzi były albo identyczne z poniżej przedstawionymi, albo bardzo do nich zbliżone.

Przykładowe odpowiedzi uczniów:

- *Przedpokój i łazienka.*
- *Równe pola powierzchni podłóg mają łazienka i przedpokój.*
- *Łazienka i przedpokój mają po 6 m².*

Wśród błędnych odpowiedzi najczęściej pojawiały się następujące:

- *Sypialnia i pokój dziecięcy.*
- *Pokój dziecięcy i jadalnia.*
- *Żadne dwa pomieszczenia nie mają takiej samej powierzchni podłóg.*

Przyczyną niepoprawnych odpowiedzi były albo błędy rachunkowe, albo obranie błędnego sposobu obliczania pola powierzchni, albo błędne oszacowanie powierzchni.

ZADANIE 22.

Treść:

22. Uczniowie zebrali 1534 kg makulatury i sprzedali ją w punkcie skupu po cenie 20 groszy za kilogram. Za uzyskane pieniądze postanowili kupić sadzonki krzewów po 12 zł za sztukę. Ile najwięcej sadzonek krzewów mogli kupić?

Omawiane zadanie jest zadaniem krótkiej odpowiedzi, a uczniowie mogli za nie uzyskać maksymalnie 3 punkty. Aby je rozwiązać, trzeba było ustalić liczbę sadzonek, które można kupić za pieniądze uzyskane ze sprzedaży makulatury. Zadanie to okazało się dla uczniów trudne. W pełni poprawnie rozwiązało je niecałe 30% zdających. Około 35% tegorocznych szóstoklasistów wiedziało, jak rozpocząć rozwiązywanie zadania, ale nie potrafiło go bezbłędnie dokończyć. Nieliczni nie zmierzli się z tym zadaniem (3,6% zdających), natomiast co trzeci uczeń za podjętą przez siebie próbę rozwiązania otrzymał 0 punktów. Rozkład punktów za zadanie przedstawia diagram 14.

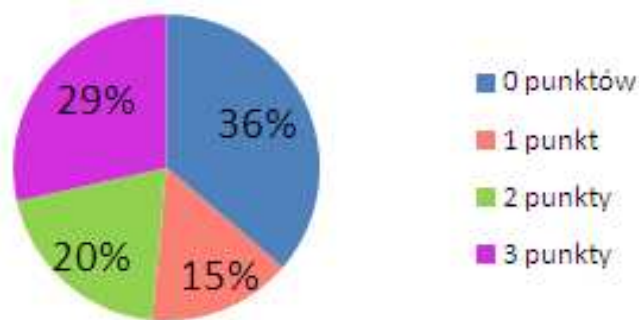

Diagram 14. Procentowy rozkład punktów za zadanie 22.

Zadanie to uczniowie rozwiązywali na wiele różnych sposobów. Niektóre z nich ilustrują kolejne przykłady.

Przykład 1.

$$1534 \cdot 20 = 30680 \text{ (gr)}$$

$$30680 \text{ gr} = 306,80 \text{ zł}$$

$$306,8 : 12 = 25,5(6)$$

Odpowiedź: Uczniowie mogli kupić 25 sadzonek.

Przykład 2.

$$1 \text{ kg} \longrightarrow 0,20 \text{ zł}$$

$$10 \text{ kg} \longrightarrow 2 \text{ zł}$$

$$100 \text{ kg} \longrightarrow 20 \text{ zł}$$

$$500 \text{ kg} \longrightarrow 100 \text{ zł}$$

$$1000 \text{ kg} \longrightarrow 200 \text{ zł}$$

$$1534 \text{ kg} \longrightarrow 306,80 \text{ zł}$$

$$12 \cdot 25 = 300 \text{ zł}$$

Odpowiedź: Uczniowie mogli kupić najwięcej 25 sadzonek.

Przykład 3.

$$20 \cdot 1534 = 30680 \text{ gr}$$

$$30680 \text{ gr} : 100 \text{ gr} = 306 \text{ zł } 80 \text{ gr}$$

$$12 \text{ zł} \cdot 10 = 120 \text{ zł}$$

$$120 \text{ zł} + 120 \text{ zł} = 240 \text{ zł}$$

$$306,80 - 240 \text{ zł} = 66,80 \text{ zł}$$

$$12 \text{ zł} \cdot 5 = 60 \text{ zł}$$

$$66,80 \text{ zł} - 60 \text{ zł} = 6,80 \text{ zł}$$

$$10 + 10 + 5 = 25$$

Odpowiedź: Mogli kupić najwięcej 25 sadzonek krzewów.

Przykład 4.

$$1000 \cdot 20 = 20000$$

$$500 \cdot 20 = 10000$$

$$30 \cdot 20 = 600$$

$$4 \cdot 20 = 80$$

$$30680 \text{ gr} = 306,80 \text{ zł}$$

$$306,8 : 12 = 25,5(6)$$

Odpowiedź: Mogli kupić 25 sadzonek.

Przykład 5.

0,20 zł – 1 kg

2 zł – 10 kg

6 zł – 30 kg

20 zł – 100 kg

100 zł – 500 kg

200 zł – 1000 kg

306,80 zł – 1534kg

$12 \cdot 10 = 120$

$300 - 120 = 180$

$180 - 120 = 60$

$12 \cdot 5 = 60$

$10 + 10 + 5 = 25$

Odpowiedź: Uczniowie mogli kupić najwięcej 25 sadzonek.

Przykład 6.

5 kg – 1 zł

60 kg – 12 zł – 1 sadzonka

120 kg – 2 sadzonki

240 kg – 4 sadzonki

480 kg – 8 sadzonek

960 kg – 16 sadzonek

1080 kg – 18 sadzonek

1320 kg – 22 sadzonki

1440 kg – 24 sadzonki

1500 kg – 25 sadzonek

Odpowiedź: 25 sadzonek.

Zadanie otwarte, dające możliwość tak różnorodnego podejścia autora do rozwiązania, jest twórcze, ale kryje też wiele pułapek. Na drodze do celu przeszkodą stają się obliczenia. Co piąty uczeń z powodu błędów rachunkowych otrzymał za swoje rozwiązanie 2 punkty z 3 możliwych do uzyskania. Błędy takie występowały także w wielu rozwiązaniach, za które przyznano 1 punkt. W tym zadaniu pojawiały się one w mnożeniu liczb naturalnych (np.: $20 \cdot 1534 = 368$), w zamianie groszy na złote (np.: $30680 \text{ gr} = 30,68 \text{ zł}$), w dzieleniu ułamka dziesiętnego przez liczbę naturalną (np.: $306,8 : 12 = 25,56\dots$) lub podczas ustalania liczby sadzonek (np.: $25,5(6) \approx 26$). Co trzeci uczeń podjął próbę rozwiązania zadania, ale niewłaściwie zinterpretował jego treść, dobrał niepoprawny model matematyczny do opisanej sytuacji, w efekcie czego otrzymał 0 punktów. W pracach tych pojawiały się także liczne błędy rachunkowe.

ZADANIE 23.

Treść:

23. Do biblioteki szkolnej zakupiono książki przyrodnicze i historyczne. Przyrodniczych było 48, z czego $\frac{1}{3}$ to książki o roślinach, a pozostałe to książki o zwierzętach. Książek historycznych było o 5 więcej niż książek o zwierzętach. Ile książek historycznych zakupiono do biblioteki?

Omawiane zadanie jest zadaniem krótkiej odpowiedzi, a uczniowie mogli za nie uzyskać maksymalnie 2 punkty. Aby je rozwiązać, trzeba było wykorzystać umiejętność obliczania ułamka danej liczby oraz zastosować porównywanie różnicowe. Zadanie to okazało się dla uczniów trudne. W pełni poprawnie rozwiązała je prawie połowa zdających. Niewielu uczniów spośród tych, którzy wiedzieli, jak je rozwiązać, popełniło błędy rachunkowe. Nie podjęło próby rozwiązania tego zadania nieco ponad 11% zdających, natomiast przeszło 37% tegorocznych szóstoklasistów za swoje rozwiązanie otrzymało 0 punktów. Rozkład punktów za zadanie przedstawia diagram 15.

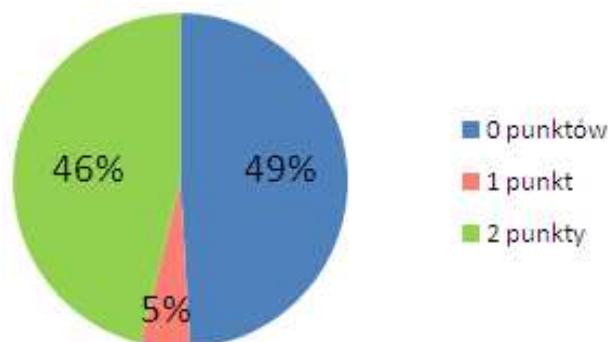

Diagram 15. Procentowy rozkład punktów za zadanie 23.

Kolejne przykłady ilustrują poprawne rozwiązania tego zadania.

Przykład 7.

$$48 \cdot \frac{1}{3} = 16$$

$$16 \cdot 2 = 32$$

$$32 + 5 = 37$$

Odpowiedź: Do biblioteki zakupiono 37 książek historycznych.

Przykład 8.

$$48 : 3 = 16$$

$$48 - 16 = 32$$

$$32 + 5 = 37$$

Odpowiedź: Do biblioteki kupiono 37 książek historycznych.

Przykład 9.

książki przyrodnicze – 48

książki o roślinach – 16

książki o zwierzętach – 32

książki historyczne – 37

Odpowiedź: Zakupiono 37 książek historycznych.

Przykład 10.

$$48 : 2 = 24$$

$$24 - 4 = 20$$

$$20 - 4 = 16$$

$$4 + 4 + 4 + 4 = 16$$

$$16 + 16 = 32$$

$$32 + 5 = 37$$

Odpowiedź: Kupiono 37 książek historycznych.

Niektórzy uczniowie wszystkie obliczenia wykonywali w pamięci, inni uciekali się do sposobów pisemnych (nawet wykonując pisemnie dodawanie $32 + 5$).

Błędy rachunkowe pojawiały się w tym zadaniu rzadko. Kolejne przykłady ilustrują fragmenty obliczeń, w których one występowały.

Przykład 11.

$$48 : 3 = 18$$

Przykład 12.

$$48 \cdot \frac{1}{3} = 12$$

Przykład 13.

$$32 + 5 = 38$$

Prawie połowa zdających miała jednak dużo problemów z przetworzeniem tekstu zadania na działania arytmetyczne. Często błędnie zapisywano działanie, które miało zobrazować obliczenie ułamka danej liczby (pojawiał się np. zapis $48 : \frac{1}{3}$). Błędy w metodzie wynikały również z mylenia porównywania różnicowego z ilorazowym.

Kolejne przykłady ilustrują najczęściej spotykane w pracach uczniowskich niepoprawne sposoby rozwiązania zadania.

Przykład 14.

$$48 \cdot \frac{1}{3} = 16$$

$$16 \cdot 2 = 32$$

$$32 \cdot 5 = 160$$

Odpowiedź: Do biblioteki zakupiono 160 książek historycznych.

Przykład 15.

$$48 : \frac{1}{3} = 16$$

$$16 + 5 = 21$$

Odpowiedź: 21 historycznych książek.

Przykład 16.

$$48 \cdot \frac{1}{10} = 58$$

Odpowiedź: Zakupiono 58 książek historycznych.

Przykład 17.

książki przyrodnicze 48 z czego $\frac{1}{3}$ to książki o roślinach, a pozostałe o zwierzętach

książek historycznych było o 5 więcej niż książek o zwierzętach

$$48 \cdot \frac{1}{3} + 5 = 48 \cdot \left(\frac{1}{3} + \frac{1}{5}\right) = 48 \cdot \frac{2}{15} = 48 \cdot 2,15 = 83,2$$

Przykład 18.

$$48 - \frac{1}{3} = \frac{4}{8} - \frac{1}{3} = \frac{12}{24} - \frac{8}{24} = \frac{4}{24} = \frac{1}{6}$$

$\frac{1}{6}$ książek o zwierzętach

Odpowiedź: $\frac{1}{11}$ to książki historyczne.

ZADANIE 24.

Treść:

Rysunek do zadania 24.

24. Na rysunku przedstawiono kształt i wymiary trawnika. Na każdy metr kwadratowy powierzchni na tym terenie spadło w ciągu roku 280 litrów deszczu. Ile litrów deszczu spadło na powierzchnię tego trawnika w ciągu roku?

Omawiane zadanie jest zadaniem rozszerzonej odpowiedzi, a uczniowie mogli za nie uzyskać maksymalnie 4 punkty. Aby je rozwiązać, trzeba było obliczyć powierzchnię trawnika o nieregularnym kształcie oraz ilość deszczu, która na nią spadła w ciągu roku. Zadanie to okazało się dla uczniów trudne. W pełni poprawnie rozwiązał je prawie co czwarty szóstoklasista. Również co czwarty zdający poprawnie zaczął rozwiązywać zadanie, ale już nie potrafił go bezbłędnie dokończyć. Ci zdający uzyskali od 1 do 3 punktów. Prawie 40% uczniów pomimo podjęcia próby rozwiązania zadania uzyskało 0 punktów. Zadanie to było najczęściej opuszczane przez tegorocznych szóstoklasistów – aż 13,5% zdających nie podjęło próby jego rozwiązania. Rozkład punktów za zadanie przedstawia diagram 16.

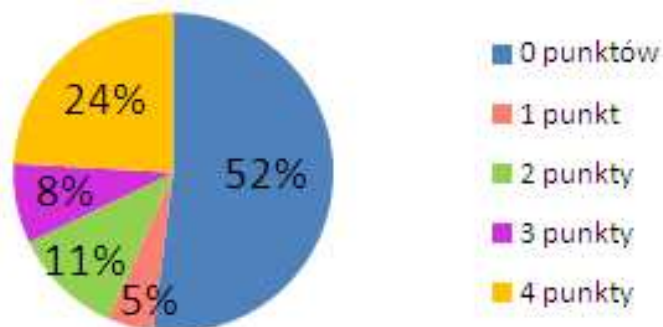
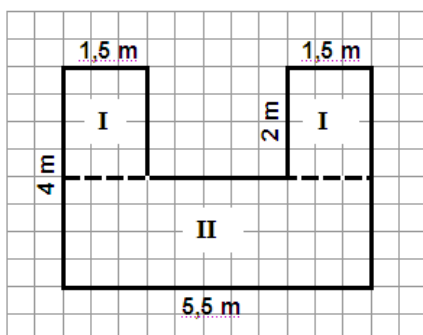

Diagram 16. Procentowy rozkład punktów za zadanie 24.

Pierwszym krokiem ku rozwiązaniu zadania było obranie poprawnej metody obliczenia powierzchni trawnika. Tych sposobów było kilka.

Kolejne przykłady ilustrują obrane przez uczniów sposoby podziału figury na części i towarzyszące im poprawne obliczenia powierzchni trawnika.

Przykład 19.

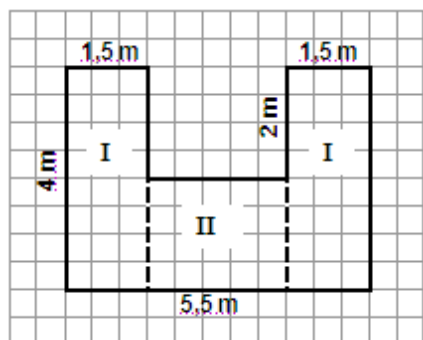
$$P_I = 2 \cdot 1,5 = 3$$

$$P_{II} = 2 \cdot 5,5 = 11$$

$$P = 3 + 3 + 11$$

$$P = 17 \text{ m}^2$$

Przykład 20.

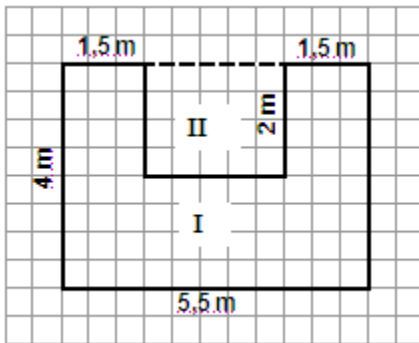
$$P_I = 4 \cdot 1,5 = 6$$

$$P_{II} = 2 \cdot 2,5 = 5$$

$$P = 2 \cdot 6 + 5$$

$$P = 17 \text{ m}^2$$

Przykład 21.

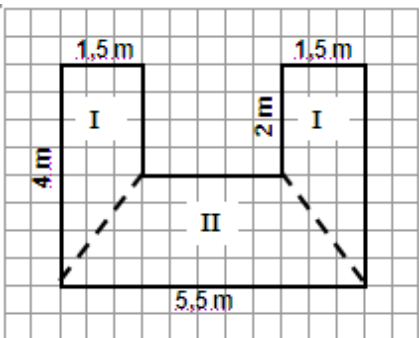
$$P_I = 4 \cdot 5,5 = 22$$

$$P_{II} = 2 \cdot 2,5 = 5$$

$$P = 22 - 5$$

$$P = 17 \text{ m}^2$$

Przykład 22.

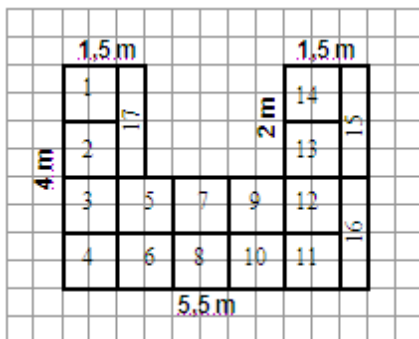
$$P_I = \frac{1,5 \cdot (2 + 4)}{2} = 4,5$$

$$P_{II} = \frac{2 \cdot (5,5 + 2,5)}{2} = 8$$

$$P = 2 \cdot 4,5 + 8$$

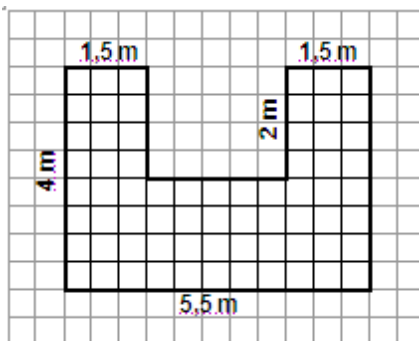
$$P = 17 \text{ m}^2$$

Przykład 23.

$$P = 17 \text{ m}^2$$

Przykład 24.

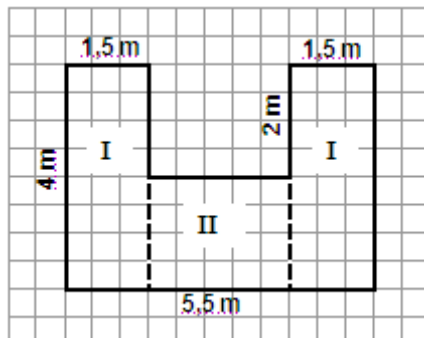
$$68 : 4 = 17$$

$$P = 17 \text{ m}^2$$

Obliczenie pola figury o nieregularnym kształcie było dla uczniów bardzo trudne. Wśród błędnych rozwiązań dominowały takie, w których piszący podwójnie uwzględniali niektóre fragmenty figury (przykład 25.), zamiast pola liczyli obwód figury lub dodawali do siebie wszystkie liczby występujące na rysunku.

Przykład 25.

$$P_I = 4 \cdot 1,5 = 6$$

$$P_{II} = 2 \cdot 5,5 = 11$$

$$P = 2 \cdot 6 + 11$$

$$P = 23 \text{ m}^2$$

Przed błędem zilustrowanym w przykładzie 25. mogło piszącego ustrzec np. zaznaczenie czy zamalowanie na rysunku odpowiednich części figury – uczniowie jednak bardzo rzadko pomagali sobie w ten sposób.

Obliczenie powierzchni trawnika było pierwszym etapem rozwiązania zadania. Kolejnym – wyznaczenie ilości deszczu, który spadł na obliczoną powierzchnię z uwzględnieniem danych z treści. Od około 32% do około 43% szóstoklasistów poradziło sobie z tym etapem bez większych trudności – obliczoną przez siebie powierzchnię trawnika wymnożyli oni przez 280 litrów deszczu, który spadł w danym roku na każdy metr kwadratowy jego powierzchni.

Co drugi szóstoklasista spośród tych, którzy otrzymali przynajmniej 1 punkt za rozwiązanie tego zadania, podejmował świadome kroki w celu jego rozwiązania i wykazał się poprawnością rachunkową na wszystkich jego etapach, otrzymując maksymalną liczbę punktów za zadanie.

***

Za otwarte zadania matematyczne każdy zdający mógł otrzymać maksymalnie 10 punktów. Na diagramie 17. przedstawiono procentowy rozkład wyników za matematyczne zadania otwarte.

Otwarte zadania matematyczne opuszczane były przez uczniów znacznie częściej niż zadania polonistyczne. Z roku na rok obserwuje się coraz większy odsetek opuszczeń tych zadań i coraz większy odsetek uczniów uzyskujących za nie 0 punktów. Ponad połowa tegorocznych szóstoklasistów uzyskała 4 lub mniej punktów za zadania otwarte (53,4% zdających).

Gdyby przyjąć, że w klasie jest 24 uczniów, można byłoby zatem w niej znaleźć czterech takich, którzy za rozwiązanie otwartych zadań matematycznych uzyskali 0 punktów, dziewięciu takich, którzy otrzymali za nie od 1 do 4 punktów, dziewięciu – którzy za swoje rozwiązania uzyskali od 5 do 9 punktów oraz dwóch takich, którzy bezbłędnie poradzi sobie z wszystkimi matematycznymi zadaniami otwartymi.

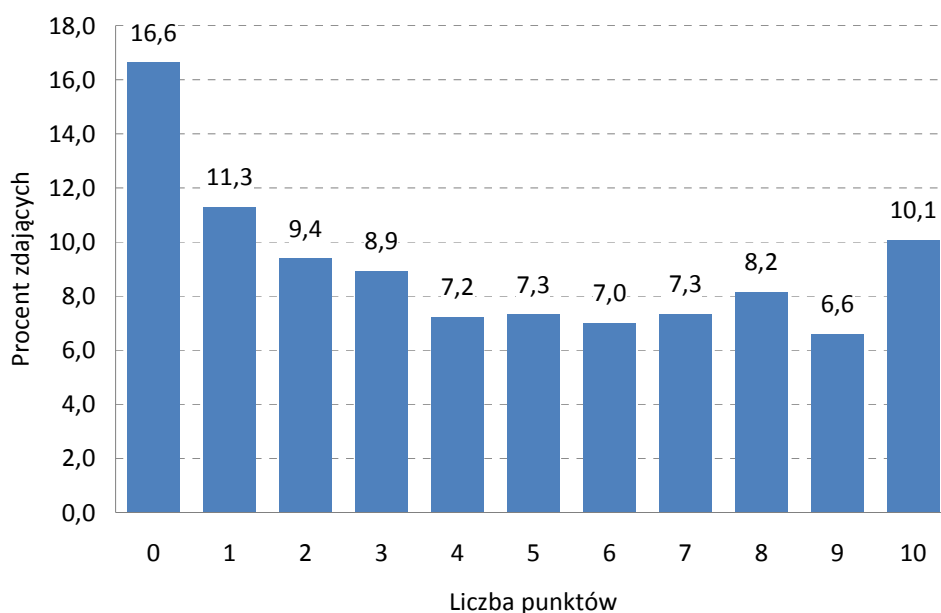

Diagram 17. Procentowy rozkład wyników za matematyczne zadania otwarte

Prawie 25% szóstoklasistów bardzo dobrze poradziło sobie z umiejętnością wykorzystania w praktyce wiedzy zdobytej na lekcjach – za matematyczne zadania otwarte uzyskali oni od 8 do 10 punktów. Natomiast prawie 40% uczniów piszących sprawdzian za te zadania uzyskało od 0 do 2 punktów. Ponad 16% piszących otrzymało 0 punktów za wszystkie matematyczne zadania otwarte – wśród nich sporą grupę stanowili tacy, którzy nawet nie podjęli próby zmierzenia się z nimi. Trudno więc wnioskować o stanie wiedzy tych uczniów i posiadanych przez nich umiejętnościach. Nasuwa się zatem pytanie, jak ci uczniowie poradzą sobie na kolejnych etapach kształcenia i w życiu codziennym.

Otwarte zadania polonistyczne

ZADANIE 25.

25. Napisz w 2–3 zdaniach, dlaczego należy poprawnie mówić i pisać.

Zadanie sprawdzało umiejętność *pisania* i miało wartość 2 punktów. Oczekiwano, że uczeń logicznie uzasadni, wyjaśni, dlaczego należy poprawnie mówić i pisać (kryterium I – 1 punkt) oraz sformułuje swoją wypowiedź bezbłędnie pod względem językowym (kryterium II – 1 punkt).

Prawie wszyscy szóstoklasiści (97,7% piszących) podjęli to zadanie i uzyskali za nie średnio 74% punktów możliwych do uzyskania. Aż 91,3% uczniów otrzymało punkt za treść swoich wypowiedzi (kryterium I). Znacznie trudniejsze okazało się spełnienie wymogów poprawności językowej – tutaj (kryterium II) punkt otrzymał tylko co drugi uczeń (56%).

Kryterium I – TREŚĆ

W jaki sposób uczniowie uzasadniali, że należy mówić i pisać poprawnie? Najczęściej logicznie, trafnie i sensownie. W większości prac argumentacja dotyczyła dobrej komunikacji i sprowadzała się do stwierdzenia, że trzeba poprawnie mówić i pisać, żeby inni dobrze nas rozumieli.

- *Należy poprawnie mówić i pisać, ponieważ jedynie wtedy zostaniemy zrozumiani przez odbiorcę. Jeżeli ktoś zrozumie nas źle, może wyniknąć z tego konflikt lub nieporozumienie.*
- *Należy poprawnie mówić, ponieważ wtedy możemy łatwiej komunikować się z innymi. Poprawne pisanie też jest ważne, szczególnie w mailach lub listach. Odbiorca będzie wiedział, co mamy na myśli i bez trudu odczyta i zrozumie naszą wiadomość.*
- *Należy dbać o poprawność swoich wypowiedzi, aby ich odbiorcy dobrze zrozumieli nasze intencje, to, co chcemy im przekazać.*
- *Należy poprawnie mówić i pisać, aby odbiorcy naszych wiadomości dobrze nas rozumieli, żeby wiedzieli, o co nam chodzi.*
- *Wypowiedź niestaranna lub z błędami może być niejasna i niezrozumiała, a jej odbiorca może pomyśleć, że go lekceważymy.*

Wielu uczniów zwracało uwagę, że zachowując poprawność wypowiedzi, okazujemy szacunek odbiorcy i wywołujemy lepsze wrażenie (również w szkole).

- *Poprawnie mówić i pisać należy z powodu szacunku dla słuchacza lub czytelnika. Jeżeli nie piszemy lub nie mówimy poprawnie, ośmieszamy też siebie, bo to wstyd nie znać polskiego języka.*
- *Powinno się poprawnie mówić i pisać z szacunku dla drugiej osoby. Jeśli pisze się niestarannie, z błędami gramatycznymi albo ortograficznymi, odbiorca może mieć wrażenie, że traktujemy sprawę niepoważnie i nie staramy się dobrze wypaść w jego oczach. Możemy również wydać się nieinteligentni i możemy stracić szacunek tej osoby.*
- *Jeśli mówimy i piszemy poprawnie, jesteśmy lepiej postrzegani przez innych, a w szkole dostajemy lepsze oceny.*
- *Należy poprawnie mówić i pisać, gdyż jest to eleganckie no i świadczy o twojej kulturze oraz dobrym wychowaniu. Wtedy ludzie będą Cię szanować.*
- *Należy mówić i pisać poprawnie, tak jak zapisane jest w słownikach, gdyż znajomość reguł językowych świadczy o naszej kulturze i jest dowodem naszego wykształcenia.*

Uczniowie odwoływali się też do patriotyzmu przejawiającego się w poszanowaniu reguł mowy ojczystej.

- *Należy poprawnie mówić i pisać, ponieważ w tym przejawia się szacunek dla ojczystego języka. Każdy, kto czuje się patriotą, powinien posługiwać się piękną i poprawną polszczyzną.*
- *Należy poprawnie mówić i pisać, ponieważ każdy człowiek powinien w ten sposób wyrażać szacunek dla ojczyzny. Niepoprawne używanie języka w mowie albo piśmie może też świadczyć o lekceważeniu mowy naszych przodków.*
- *Powinniśmy mówić i pisać poprawnie, bo jesteśmy Polakami i to jest nasz obowiązek. Jeżeli będziemy mówić i pisać niepoprawnie, to nasz język zniknie.*

Byli uczniowie, którzy sprowadzali poprawne mówienie i pisanie jedynie do wyrazistości brzmienia głosu oraz do staranności i czytelności pisma.

- *Trzeba mówić głośno i wyraźnie, bo wtedy wszyscy nas usłyszą i nasz głos dobrze brzmi. Można wtedy np. dostać nagrodę za piękną recytację. A jak ładnie piszesz, to pani cię pochwali.*
- *Każdy powinien pisać ładnie i wyraźnie, żeby inni mogli przeczytać, co zostało napisane. Trzeba też mówić głośno, a nie bąkać pod nosem, to wtedy nauczycielowi dobrze się słucha ucznia i widzi, że jest przygotowany do odpowiedzi.*

Czasami uczniowie zamiast wyjaśnić, dlaczego należy poprawnie się wypowiadać, wyjaśniali, na czym, ich zdaniem, polega poprawne pisanie i mówienie. Wypowiedzi te zawierają różne dobre rady albo zalecenia czy nakazy dotyczące tego, „jak ma być”, ale nie ma w nich uzasadnienia, „dlaczego tak ma być”.

- *Należy poprawnie pisać, czyli bez błędów, starannie i czytelnie. Trzeba stawiać przecinki i nie robić innych błędów. A mówić też trzeba poprawnie, to znaczy głośno, wyraźnie i z uczuciem*
- *Powinno się wyraźnie mówić i dbać o dobór słów. Należy także pisać starannie i bez błędów ortograficznych, ale ważne jest też, żeby to, co napiszemy miało sens.*

Zdarzały się też, na szczęście rzadko, uzasadnienia zupełnie nielogiczne.

- *Moim zdaniem poprawne pisanie i mówienie jest bardzo dużą wadą w różnych krajach. Ponieważ występuje to od jedzenia niezdrowych rzeczy i picia coca coli. Ale już w roku 2014 we wszystkich krajach otworzymy szpitale z wadami poprawnego pisania i mówienia.*
- *Należy poprawnie mówić i pisać po polsku, żeby łatwiej porozumieć się z cudzoziemcami. Trzeba pamiętać, że warto uczyć się języków, bo nie wiadomo, gdzie się kiedyś w życiu znajdziemy.*

Kryterium II – POPRAWNOŚĆ JĘZYKOWA

O ile argumentacja uczniów była zazwyczaj logiczna i trafna (mimo różnej wagi argumentów), o tyle sposób jej wyrażenia budził wiele zastrzeżeń – dzieci miały problemy z językiem. Bardzo wielu piszących (prawie 45%) nie potrafiło poprawnie sformułować swojego uzasadnienia.

Uczniom wyraźnie brakowało właściwych słów i umiejętności językowych dla wyrażenia swoich myśli. Stosowali niepoprawne formy gramatyczne wyrazów, popełniali najprzeróżniejsze błędy w budowie zdań przez siebie konstruowanych. Najczęściej były to zdania wielokrotnie złożone, więc tym bardziej „gubili się” w wymyślonej przez siebie skomplikowanej składni, a czasami niepoprawne konstrukcje zaburzały w ogóle sens ich wypowiedzi.

Nie tak rzadko okazywało się też, że szóstoklasiści nie potrafią poprawnie zbudować nawet prostego zdania, że źle łączą wyrazy czy używają ich w niepoprawnej formie. Zwracało uwagę bardzo częste występowanie czasownika *rozczytać/rozczytać się* użytego w niewłaściwym znaczeniu. Nagminne były powtórzenia tych samych myśli, wyrazów, konstrukcji składniowych.

Przykłady różnego typu błędów językowych z prac szóstoklasistów – poniżej.

- *Należy poprawnie mówić i pisać. Bo nie będzie wiadomo co chcemy powiedzieć.*
- *Należy poprawnie mówić i pisać ponieważ, aby ludzie nas rozumieli.*
- *Żeby ludzie zrozumieli, jak do nich mówimy, a jak piszemy, to żeby się rozczytali naszego pisma.*
- *Jak mówisz niepoprawnie, to ludzie nie rozumią, co do nich mówisz.*

- *Ci co umią ładnie mówić i pisać, to dostają lepsze stopnie w szkole.*
- *Powinno się używać głębokiego zasobu słów.*
- *Należy poprawnie mówić i pisać, ponieważ tak lepiej wygląda.*
- *Jak będziesz pisać niepoprawnie, to inni mogą cię nie rozczytać.*
- *Jak będziemy pisać nieczytelnie to nikt się nie doczyta po naszym piśmie.*
- *Także słowa które znasz możesz użyć pisząc list, aby odbiorca był nim zaintrygowany.*
- *Z pisanem tak samo jak z mówieniem, trzeba poprawnie pisać, żeby twoja wypowiedź będzie nie zrozumiała, to inni jej nie rozumieją, bo poprawne pisanie to podstawa.*

ZADANIE 26.

26. Napisz list zachęcający koleżankę/kolegę do przeczytania książki, którą uważasz za ciekawą.
Twoja praca powinna zająć co najmniej połowę wyznaczonego miejsca.

Zadanie sprawdzało umiejętność różnych aspektów *pisania* i miało łączną wartość 8 punktów. Uczeń mógł otrzymać 3 punkty za treść i formę listu (kryterium I), 1 punkt za dostosowanie stylu do sytuacji komunikacyjnej (kryterium II), 2 punkty za poprawność językową swojej wypowiedzi (kryterium III) oraz po 1 punkcie za poprawność ortograficzną (kryterium IV) i interpunkcyjną (kryterium V).

Prawie wszyscy szóstoklasiści (około 98,5% piszących) podejmowali temat, jednak poziom prac był mocno zróżnicowany. Średnio uczniowie otrzymali za to zadanie 58% punktów możliwych do uzyskania. Maksymalną liczbę punktów otrzymało tylko 8,5% piszących. Najczęstszym wynikiem było 5 punktów z 8 możliwych – uzyskało go 17,6% uczniów.

Kryterium I – TREŚĆ I FORMA LISTU

W kryterium I oczekiwano, że wypowiedź będzie zgodna z poleceniem: uczeń napisze list (wymagane były tylko dwa formalne wyznaczniki listu – zwrot do adresata i podpis nadawcy), w którym przekonująco, trafnie i rzeczowo argumentując, zachęci jego odbiorcę do przeczytania wybranej przez siebie książki. Za taką wypowiedź uczeń otrzymywał 3 punkty.

Spełnienie tych wymogów okazało się dla szóstoklasistów umiarkowanie trudne – uzyskali 68% punktów możliwych do uzyskania. Co czwarty uczeń uzyskał za treść i formę listu 3 punkty, co drugi – 2 punkty, a co piąty – 1 punkt. Niewielu było takich (2,2% piszących), którzy nie otrzymali żadnego punktu w tym kryterium.

Generalnie forma listu i jego temat nie przysporzyły szóstoklasistom większych trudności, a wybór książek był różnorodny. Najczęściej uczniowie wybierali spośród lektur szkolnych, czasami zachęcając do ich przeczytania z wielką pasją i przekonaniem. Pojawiały się też, choć rzadziej, pozycje świadczące o samodzielnych doświadczeniach czytelniczych dziecka. Poziom prac był jednak mocno zróżnicowany. Niewiele było wypowiedzi pełnych, ciekawie i bogato rozwiniętych.

Cześć Kacper!

Piszę do Ciebie, ponieważ niedawno znalazłem w księgarni niezwykle interesująca książkę podróżniczą, którą każdy miłośnik przygód powinien przeczytać. Ręczę, że byłbyś z jej lektury bardzo zadowolony. Ale do rzeczy!

Książka nosi tytuł „Gringo wśród dzikich plemion”, a napisał ją Wojciech Cejrowski, podróżnik znany ze swojego programu telewizyjnego. Opowiada w niej o swoich przygodach w Ameryce Środkowej i Południowej, o ludziach z tamtych stron – Indianach, czasem Latynosach, o problemach, które miał w czasie swych podróży z urzędnikami i wojskiem, ale przede wszystkim o dzikiej, nieustępliwej przyrodzie. A mówi o tym wszystkim w sposób przezabawny, często nie mogłem powstrzymać się od śmiechu. Są też w tej książce opisane chwile grozy (np. podczas porwania przez lud z plemienia Kuna), jest i miejsce na refleksje. Wbrew pozorom mieszkańcy tropików potrafią być rozsądniejszy od białych. W każdym razie – ich kultura fascynuje! Opowieść Cejrowskiego – również.

Jedyną „wadą” tej książki jest to, że jest krótka. Ale i tak Ci ją polecam. Serdecznie!

Trzymaj się!

Paweł

Droga Kasiu!

Pytasz, co u mnie słychać. W zasadzie nic nowego. Poza jednym – jestem pod ogromnym wrażeniem książki, która ostatnio przeczytałam. Jest to powieść L.M. Montgomery „Ania z Zielonego Wzgórza”. Nigdy nie sądziłam, że szkolna lektura tak może mnie zachwycić. To wspaniała książka!

Bohaterką tej powieści jest rudowłosa Ania Shirley. Poznajemy ją, gdy ma jedenaście lat. Jest sierotą, którą przez przypadek adoptuje starsze rodzeństwo, Maryla i Mateusz Cuthbertowie. Przez przypadek, bo chcieli adoptować chłopca, dziewczynka przybyła do nich w wyniku nieporozumienia. Ostatecznie, Maryla i Mateusz decydują się wychować Anię. Dziewczynka dorasta więc w Avonlea, chodzi do szkoły, pomaga swoim opiekunom, lubi marzyć, przyjaźni się z Dianą, miewa swoje problemy, bawi się, zakochuje... - jak każda z nas. Czyta się tę powieść jednym tchem!

Kasiu, wiem, że nie lubisz książek, ale ta jest GENIALNA! Pokochasz Anię tak jak ja. Znam Cię przecież. Pamiętaj, wypożycz ją sobie i czytaj! Naprawdę warto!

Pozdrów całą Rodzinę! Uściski!

Milena

Wielu uczniów miało problemy z prezentacją wybranej książki i z uzasadnieniem swojego wskazania. W większości prac argumentacja była ogólnikowa, a czasami brakowało jej w ogóle. Bardzo często dziecko podawało tylko tytuł książki, jedno czy dwa zdania o niej i stwierdzało: *mnie się ta książka bardzo podobała, Tobie też na pewno się spodoba* – i to był jeden jedyny argument.

Szczególnie często tak ogólnikowo były przedstawiane lektury szkolne – bez rzeczowej argumentacji, a bywało, że z błędami rzeczowymi, jakby uczniowie, którzy je wybrali, znali te książki jedynie z tytułu albo „ze słyszenia”.

Droga Julko!

Piszę do Ciebie ten list, bo bardzo się za Toba stęskniłam i nie tylko. Głównym tematem mojej wypowiedzi jest zachęcenie Cie do przeczytania książki „Robinson Crusoe”, ponieważ jest ona bardzo ciekawa i mocno przyciąga do czytania. Najbardziej sprowokowało mnie do zachęcenia Cię przez to, że jest to książka przyrodnicza i wiem, że ty lubisz takie książki.

Bardzo chciałabym żebyś przeczytała chociaż jeden z kilku tomów, bo naprawdę warto.

Całuję! Ewa

Drogi kolego!

Chciałbym Cię namówić do przeczytania książki „Ten obcy”, ponieważ to bardzo ciekawa książka i bardzo wciągga, Tę książkę możesz wypożyczyć w szkolnej albo miejskiej bibliotece. Zachęcam Cię do tego, ponieważ ja ją czytałem, bo to była lektura.

Pozdrawiam!

Twój kolega Grześ

Droga Kasiu !

Piszę do Ciebie ten list, ponieważ chcę Tobie opowiedzieć o pewnej fascynującej książce, która z pewnością ci się spodoba. Książka ta nosi tytuł „W pustyni i w puszczy”. Jest bardzo ciekawa. Opowiada ona o wakacyjnych przygodach dwójki dzieci: Stasia i Nel. Ta książka na pewno przypadnie Ci do gustu.

Myślę, że przeczytasz tę książkę i odpiszesz mi, czy Ci się spodobała,

Pozdrawiam i całuję

Natalia

Zdarzało się, że dzieci myliły imiona i nazwiska bohaterów, nazwy miejsc, przeinaczyły fakty, wymyślały wydarzenia, których w ogóle w książce nie było. Czasami, rekomendując wybraną lekturę, nie podawały jej tytułu (nie pamiętały?). Czasami wymyślały dla znanego tytułu zupełnie nową treść. Czasami po prostu wymyślały książki (ich autorów, tytuły, fabułę). Robiły to w miarę sensownie, choć był przypadek listu, w którym uczeń zachęcał kolegę do przeczytania książki o II wojnie światowej napisanej przez Adama Mickiewicza! Były też prace, w których dzieci zachęcały kolegę lub koleżankę do przeczytania książki przez siebie napisanej.

Drogi Łukasz!

Chciałbym, żebyś przeczytał moją książkę. Jest według mnie bardzo ciekawa. Zatyłowałem ją „Podwórkowe przygody”. Książka, jak tytuł zapowiada, opowiada o przygodach na świeżym powietrzu. Głównym bohaterem tej książki jest Albert Kostka, który bardzo lubi grać w piłkę. Albert, gdy się nudzi, to dokucza kolegom. Właśnie przez to dokuczanie wpada w tarapaty. Pomogą mu jego do tej pory najgorsi wrogowie, ci którym dokuczał.

Albert przeżywa w książce takie historie, które my przeżyliśmy – ja z Tobą. Chciałem te nasze historie przenieść na papier.

Jeśli zechcesz przeczytać moja książkę, to napisz, chętnie Ci ją wyślę. Będziesz pierwszą osobą, która ją przeczyta.

Twój przyjaciel Tymek

Chociaż ze zdecydowanej większości prac wynika, że forma listu jest uczniom znana, zdarzało się, że dzieci rozpoczynały nagłówkiem, ale zapomniały o końcowym podpisie. Do innych częstych usterek zaliczyć można stosowanie przez nie w liście prywatnym wyznaczników listu oficjalnego (dokładne adresy nadawcy, odbiorcy, powitalne i pożegnalne formuły np. *szanowna koleżanko, z poważaniem*).

Raczej rzadko zdarzały się prace świadczące o niedokładnym odczytaniu polecenia lub niezrozumieniu tematu. Przypadki, gdy uczniowie pisali listy na zupełnie inny temat, zdarzały się sporadycznie. Niektórzy zamiast listu pisali opowiadania z dialogiem o ciekawej książce albo zaproszenia na spotkanie z ulubionym pisarzem lub poetą. Najczęstszymi wypowiedziami w tej grupie prac były krótkie teksty bez konkretnego adresata, ogólnie zachęcające do przeczytania wybranej książki lub do czytania książek w ogóle.

Ostatnio przeczytałam książkę Agaty Mańczyk pt. „Rupieciarnia na końcu świata”. Opowiada ona o szesnastoletniej Maryli, która z Warszawy przeprowadza się do małego miasteczka, którego nawet nie znalazła na mapie. Na początku bohaterka jest niezadowolona, ale potem bardzo jej się tam spodoba, a nawet się zakocha. Ta książka jest ciekawa, pełna akcji, ale jest też równocześnie wzruszająca i romantyczna. Nie można się przy niej nudzić.

Polecam ją gorąco jako miłą lekturę nie tylko dla dziewcząt.

Uważam, że książki warto czytać, mogą być bardzo ciekawe i przyjemne. Książki są po to, by je zrozumieć, przeczytać i poczuć się, jakbyś tam był. Chciałbym więc was zachęcić do czytania różnych ciekawych książek, które mogą was wkręcić.

Dla mnie najciekawszą książką jest „Robinson Crusoe”, która opowiada o różnych przygodach żeglarza, o jego strachu i lęku, ale też o jego odwadze, sile i mądrości. Dzięki tym cechom charakteru Robinson przetrwał na bezludnej wyspie i radził sobie w trudnych chwilach.

Polecam wszystkim „Robinsona Crusoe” i zachęcam do przeczytania tej książki.

Kryterium II – STYL

Spełnienie wymogów tego kryterium okazało się dla szóstoklasistów nieco łatwiejsze – uzyskali tu 73% punktów możliwych do uzyskania. Punkt otrzymywali ci uczniowie, którzy styl swojej wypowiedzi dostosowali do sytuacji komunikacyjnej wskazanej w poleceniu, to znaczy podtrzymywali w liście kontakt z jego adresatem, posługując się odpowiednimi zwrotami (co najmniej dwoma, nie licząc nagłówka) oraz stosowali służące zachęce słownictwo wartościujące.

Dzieci, które świadomie pisały list na wskazany temat, nie miały problemu z podtrzymywaniem kontaktu z osobą, do której się zwracały, w naturalny sposób pamiętały o tym w toku całej wypowiedzi. Świadomie też czerpały z zasobów słownictwa, celowo dobierając środki językowe służące zachęce. Ich wypowiedzi pełne były wartościujących sformułowań.

Drogi Marcinie!

Bardzo Cię zachęcam do przeczytania niesamowitej, niewyobrażalnie fantastycznej książki. To „20 000 mil podwodnej żeglugi”. Jej autorem jest Juliusz Verne. [...] Wiem, że lubisz takie historie, a ta powieść ma naprawdę fascynującą fabułę, obfituje w wydarzenia, przeczytasz ją jednym tchem. [...] Chciałbym, żebyś też poznał tę książkę. Naprawdę, nie pożałujesz! Chętnie Ci ją pożyczę, gdy tylko się zobaczymy.

Pozdrawiam Cię serdecznie!

Dawid

Droga Koleżanko!

Niedawno przeczytałam na nowo tom baśni Andersena i chciałabym opisać Ci swoje wrażenia z tej lektury. [...] Bardzo podobała mi się ta książka i chociaż myślisz pewnie, że czytam bajki dla małych dzieci, to naprawdę gorąco polecam Ci Andersena – sięgnij po jego wspaniałe i mądre „Baśnie”, na pewno są w waszej szkolnej bibliotece. Możesz też czytać je młodszemu rodzeństwu – uszczęśliwisz maluchy, a sama też wiele zyskasz. Zaręczam! [...] Życzę Ci wielu niezapomnianych wrażeń i chwil wzruszenia podczas spotkań z baśniowymi bohaterami!

Pozdrawiam!

Dorota

Kochana Gosiu!

Chciałabym Cię na wstępie zapytać – czy przekonałaś się już do książek? Jeśli tak, to pragnę Ci polecić pewną bardzo interesującą publikację. [...] Uwierz mi, jest NIESAMOWITA! Wspaniała fabuła, mnóstwo zwrotów akcji. Koniecznie musisz ją przeczytać – nie pożałujesz! [...]

Pozdrawiam Cię serdecznie!

Julia

Obok wypowiedzi, w których nadawca listu przez cały czas pamięta o odbiorcy i o tym, że pisze po to, by go do czegoś przekonać, zachęcić, zdarzały się – wcale nierzadko, bo niemal w co piątej pracy – listy, w których np. jedynym określeniem książki i jej walorów był przymiotnik *ciekawa* albo *fajna*, kontakt z odbiorcą też ograniczał się czasami jedynie do nagłówka, ewentualnie do jednego jeszcze bezpośredniego zwrotu.

Cześć Maciek!

Niedawno czytałem książkę „Pan Samochodzik i templariusze”, której autorem jest Zbigniew Nienacki. Uważam, że jest bardzo ciekawa.

Książka opowiada o przygodach warszawskiego historyka i jego przyjaciół. Ekipa poszukuje legendarnego skarbu zakonu templariuszy. Autor opisuje w niej wiele ciekawych miejsc. Poszukiwacze szukają wskazówek dotyczących skarbu na Mazurach oraz na zamku w Malborku. Podczas swych podróży przeżywają wiele przygód. Pan Samochodzik wpada nawet w pułapkę zastawioną przez templariuszy.

Uważam tę powieść za ciekawą i godną uwagi. Zachęcam do przeczytania tej książki.

Karol

Cześć! Czytałem ostatnio fajną książkę. Ta książka nosi tytuł „W pustyni i w puszczy”. Wypożyczyłem ją w Bibliotece Miejskiej. Książka opowiada o dwójce przyjaciół. Chłopiec ma na imię Staś, a dziewczynka Nel. Dzieci zostały porwane w Afryce i mają wiele przygód, np. Staś musiał zabić lwa. Ta książka jest bardzo ciekawa.

Cześć!

Michał

Kryteria III, IV, V – POPRAWNOŚĆ JĘZYKOWA, ORTOGRAFICZNA I INTERPUNKCYJNA

Spełnienie wymogów poprawnościowych okazało się dla szóstoklasistów trudniejsze niż spełnienie wymogów treści i formy oraz stylu. Za poprawność językową swoich wypowiedzi uzyskali tylko 41% punktów możliwych do uzyskania, za poprawność ortograficzną – 58% punktów, a za poprawność interpunkcyjną – 52% punktów.

Rzadko zdarzały się prace poprawne pod względem języka i zapisu. W wielu występowały liczne uchybienia. Spośród językowych najczęstszymi były błędy fleksyjne i składniowe. Szczególnie częste, wręcz nagminne, było użycie niepoprawnej formy *tą książkę*. Raziło ubogie słownictwo, powtarzanie tych samych słów, struktur myślowych, składniowych, raziła nieumiejętność wyznaczania granicy zdania. Często błędy językowe zakłócały komunikatywność wypowiedzi. Nieznajomość składni powodowała bardzo liczne błędy interpunkcyjne. Najczęściej brakowało przecinków oddzielających zdania składowe w zdaniu złożonym oraz kropek zamykających zdania. Prawie w co drugiej pracy uczeń popełnił więcej niż 2-3 błędy ortograficzne i interpunkcyjne. Błędy ortograficzne najczęściej związane były z pisownią samogłosek nosowych, szczególnie w wygłosie, pisownią tytułów książek czy różnych nazw własnych oraz z pisownią *ż-rz, u-ó*.

Ilustracją problemów szóstoklasistów z językiem, ortografią i interpunkcją niech będą przytoczone niżej fragmenty z ich prac.

- *Porzyczałam tą książkę wielu koleżanką i mają dobrą opinię o niej.*
- *Grube wyrazy pozwolą ci czytać z większej odległości.*
- *Jest nawet w tej książce taki mały dreszczyk emocji.*
- *Słyszałam, że sobie ciekawą książkę wypożyczyłaś pt. "W Pustyni i w Puszczy" od Henryka Sienkiewicza.*
- *I to dlatego jest moja ulubiona książka jest taka fajna i dlatego powinieneś jom przeczytać.*
- *Jak byś miał wolny czas przyszedł domnie i byś my sobie przeczytali tą książkę, bo jest bardzo wciągająca.*
- *Polecam tobie szatana z VII klasy, ponieważ jest ona bardzo ciekawa. Mnie ona bardzo zaciekała. Naprawdę ci ją polecam bo można się dowiedzieć wiele ciekawych rzeczy.*
- *Zachęcam ciebie do przeczytania mojej ulubionej książki w pustyni i w puszczy ta książka zawiera przygodę do której można się dostać chciała bym żebyś przeczytała tom książkę.*
- *Chce Ciebie tylko zachęcić do uwarnej lektury i jeszcze raz serdecznie zachęcić do przeczytania tej książki.*
- *Naprawdę powinnaś przeczytać tą książkę. Ma tytuł „Nad brzegiem Morza”. W niej dwie dziewczynki szukają różnych przygód. I za każdym krokiem uczą się, że przyjaźń to największy skarb.*
- *Dziewczynka ma strasznie dużo przygód. Strasznie mi się ona podobała. [...] Strasznie tęsknie za tobą zadzwoń albo napisz. Pozdrawiam ciebie!*
- *Książka jest ciekawa i dużo można się o niej dowiedzieć, szczególnie o postaciach które tam grają.*
- *Ja wiem teraz wszystko o roślinach przes to że czytałem książki i jak warto czytać książki proszę jeszcze raz bardzo czytajcie książki bo warto je czytać.*
- *Kiedy dopłynęli na miejsce czyli do Londynu działo tam się trochę rzeczy.*
- *W końcu Robinson trafia na wyspa na, której robi swoją chatkę. W końcu robi spiżarnie, zagrode dla kuz a nawet stolik, krzesło i garki.*
- *Nie mogę ci napisać więcej bo książka by ci się szybko znudziła więc naprawdę jest to fajna książka i każdy inny by się ze mną zgodził więc przeczytaj tą książkę.*

***

Podsumowując analizę uczniowskich listów, można stwierdzić, że szóstoklasiści nieźle poradzi sobie z pisaniem listu na określony temat. W wielu pracach ujawniły się jednak różne problemy uczniów. Wielu nie potrafi argumentować. Nie znają lektur szkolnych i chyba w ogóle niewiele czytają. Brakuje im słów do opisanie świata przedstawionego w utworze, określenia problematyki książki czy swoich wrażeń czytelniczych. W licznych pracach zwraca uwagę brak dbałości o czytelność i estetykę zapisu.